

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av veterinärvårdslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås ändringar i den veterinärvårdslag som ännu inte är i kraft.

Enligt propositionen föreslås det att det kommunala organiseringsansvaret för veterinärtjänster utformas delvis på ett nytt sätt så att skyldigheten att ordna andra tjänster än akut veterinärhjälp av första hjälpen-karaktär för sällskaps- och hobbydjur bestäms utifrån regionala behov. I lagen föreslås bestämmelser om kriterier för fastställande av organiseringsansvarets omfattning, vilka tryggar en tillräcklig tillgång till tjänster till skäligt pris i form av antingen offentlig eller privat service inom alla regioner samt en ändamålsenlig skötsel av de uppgifter inom veterinärvården som föreskrivits för kommunerna. Den maximala omfattningen av det kommunala organiseringsansvaret anges i den förteckning över veterinärtjänster som är nödvändiga för djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan som redan finns i lagen. För att kommunen ska kunna komplettera sitt lagstadgade serviceutbud med vissa tjänster som den anser vara behövliga föreslås det i lagen en bestämmelse om ett avgränsat undantag från den bolagiseringsskyldighet i fråga om tjänster som anges i kommunallagen.

Ändringsförslagen behövs på grund av EU:s regler om statligt stöd. Förslagen grundar sig på den förhandlingsprocess om offentligt stöd för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som förts mellan Finland och kommissionen. Den nuvarande ikraftträdandebestämmelsen i veterinärvårdslagen, enligt vilken bestämmelser om ikraftträdandet utfärdas genom förordning av statsrådet, har grundat sig på behovet att få kommissionens tolkning av behovet av notifikation, och om ett sådant behov konstateras, kommissionens beslut om stödets godtagbarhet. Nu när ett sådant behov inte längre finns, ändras ikraftträdandebestämmelsen så att veterinärvårdslagen träder i kraft den 1 januari 2026.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	4
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll.....	4
2.1 Nuläge.....	4
2.1.1 Nationell lagstiftning	4
2.1.2 EU:s regler om statligt stöd	6
2.2 Bedömning av nuläget	7
3 Målsättning.....	8
4 Förslagen och deras konsekvenser	8
4.1 De viktigaste förslagen	8
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	9
4.2.1 Konsekvenser för statsfinanserna	9
4.2.2 Konsekvenser för kommunerna.....	9
4.2.3 Konsekvenser för universiteten	13
4.2.4 Samhälleliga konsekvenser.....	14
4.2.5 Konsekvenser för företagen.....	15
4.2.6 Konsekvenser för landsbygden.....	17
5 Alternativa handlingsvägar.....	17
6 Remissvar	18
7 Specialmotivering.....	19
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	25
9 Ikraftträdande	26
10 Verkställighet och uppföljning	26
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	26
11.1 Kommunernas självstyrelse	26
11.2 Jämlikhet.....	27
11.3 Näringsfrihet.....	27
11.4 Kulturella rättigheter.....	27
LAGFÖRSLAG.....	29
Lag om ändring av veterinärvårdslagen	29
BILAGA.....	34
PARALLELLTEXT	34
Lag om ändring av veterinärvårdslagen	34

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Veterinärvårdslagen (285/2023) stadfästes den 3 mars 2023, men den är ännu inte i kraft. Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lagen ska bestämmelser om ikraftträdandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ett av de viktigaste målen för lagreformen var att trygga tillgången till sådana veterinärtjänster som är nödvändiga för samhället på ett sätt som åtgärdar de nuvarande problemen med avseende på konkurrensneutraliteten mellan den offentliga och den privata sektorn. Problemen som konstaterats i Konkurrens- och konsumentverkets tillsynspraxis föranleds till stor del av motstridigheter mellan de gällande författningarna. Dessa motstridigheter har lett till en situation där veterinärtjänster tillhandahålls i kommunerna utan bolagisering och understödda med skattemedel, även om de tjänster som produceras endast delvis omfattas av kommunernas organiseringsansvar.

Genom omorganiseringen av organiseringsansvaret preciserades gränsdragningen mellan lagstadgade tjänster och de tjänster som kommunerna tillhandahåller i ett konkurrensläge på marknaden samtidigt som man strävade till att förhindra de olägenheter som en partiell bolagisering av den kommunala veterinärvården kunde föranleda verksamheten inom systemet.

De lagstiftningsmässiga hindren för en marknadsbaserad prissättning av tjänster utanför den lagstadgade basnivån avlägsnades, och dessutom föreskrevs det om en mer omfattande prövningsrätt för kommunerna än för närvarande när det gäller att besluta om de kundavgifter som tas ut för de tjänster som omfattas av deras organiseringsansvar. Bestämmelserna om avgifter utvidgades dessutom på ett sätt som ökar de riksomfattande arbetsmarknadsparternas avtalsfrihet när det gäller löner och ger dem möjlighet att, om de så önskar, utveckla nya lösningar vad gäller anställningar som är mera ändamålsenliga än de nuvarande med tanke på arbetslivets behov och tillgången på arbetskraft.

Veterinärtjänster har karaktären av ekonomisk verksamhet, som i princip omfattas av EU:s regler om statligt stöd och konkurrensregler oberoende av om verksamheten bedrivs av ett offentligt samfund eller ett privat företag. I de författningar och andra dokument som ingår i det så kallade SGEI-paketet har Europeiska kommissionen klargjort förhållandet mellan regleringen om statligt stöd och tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (*SGEI*). Det att tidpunkten för veterinärvårdslagens ikraftträdande lämnades öppen har att göra med behovet att få kommissionens beslut om godkännande offentlig finansiering som används för veterinärtjänster eller få klarhet i att stödet enligt kommissionens tolkning inte omfattas av notifieringsskyldigheten.

I förhandlingsprocessen mellan Finland och kommissionen har det framgått att stödsystemet inte kan tas i bruk utan att det görs vissa ändringar i lagen. I och med dessa ändringar kan stöd beviljas inom ramen för kommissionens så kallade SGEI-beslut och det behövs inget beslut av kommissionen om godkännande av stödet.

Slutförandet av den reform som inleddes under förra valperioden är viktigt också för genomförandet av det nuvarande regeringsprogrammet. I regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering "Ett starkt och engagerat Finland" konstateras det i punkt 6.6 "Finland

lever av landsbygden och skogarna” i fråga om veterinärtjänster att tillgången till tjänsterna, skäliga kundavgifter och jour ska tryggas i hela landet.

1.2 Beredning

I Finland har arbets- och näringsministeriet den allmänna koordinerande rollen i fråga om SGEI-tjänster. Ministeriet har på jord- och skogsbruksministeriets begäran från ingången av 2022 kontaktat Europeiska kommissionen med förfrågningar och informerat om veterinärvårdslagen som då ännu var bara ett utkast i syfte att inleda den process där det klargörs hur kommissionen förhåller sig till stöd för offentliga veterinärtjänster. Muntliga diskussioner om saken mellan kommissionen och statsrådet inleddes i september 2022. Processen fortgick ännu vid utgången av den förra valperioden, då veterinärvårdslagen vid ingången av 2023 godkändes i riksdagen.

I SGEI-frågor är det vanligt att man genom att förhandla med kommissionen får anvisningar och åsikter om stödsystemet och att egentliga beslut om officiella notifikationer fattas mycket sällan. Bakgrunden till förfarings sättet är sannolikt att medlemsstaternas myndigheters centrala ställning och omfattande prövningsrätt vid bestämmandet av allmännyttiga tjänster erkänns i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), vilket är förenat med en möjlighet för kommissionen att i fråga om arrangemangen ingripa i så kallade uppenbara fel.

I fråga om veterinärvårdslagen har mångtydigheten särskilt gällt hur man ska bedöma den årliga maximigränsen på 15 miljoner euro ifråga om stöd som är väsentligt med avseende på notifieringsskyldigheten i en situation där organiseringsansvaret baserar sig på nationella bestämmelser men där organisatörerna har regional behörighet att besluta om till exempel sättet att ordna tjänsterna och om kundpriserna. Mångtydigheten gällde också beloppet av den förmån som riktas till ekonomisk verksamhet som kommunen själv bedriver i sådana fall där verksamheten inte bedrivs i bolagsform samt hur man vid fastställandet av de behov som hänför sig till ett allmänt intresse beaktar andra sådana grunder av allmänt intresse som hänför sig till samma funktionella helhet.

Processen för att anpassa veterinärvårdslagen till reglerna om statligt stöd avslutades i oktober 2023, varefter lagförslaget om ändring av lagen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet.

Utkastet till regeringens proposition har bedömts av rådet för bedömning av lagstiftningen, som gav sitt utlåtande om utkastet till proposition 13.13.2024. I utlåtandet konstateras det att utkastet ger en uppfattning om de viktigaste förslagen i propositionen. I utlåtandet lyfts dock fram flera punkter i fråga om vilka bakgrunden till och konsekvenserna av de föreslagna bestämmelserna bör beskrivas närmare. Utlåtandet kan läsas på projektets webbplats. <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM047:00/2023> Vid den fortsatta beredningen av propositionen har motiveringen till propositionen kompletterats i enlighet med rådets utlåtande.

Propositionen har behandlats av delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

2.1 Nuläge

2.1.1 Nationell lagstiftning

Enligt den fortfarande gällande veterinärvårdslagen (765/2009, nedan *den gamla lagen*) ska kommunen ordna grundläggande veterinärtjänster för sådana nyttodjur som definieras i lagen

samt akut veterinärhjälp för alla djur. Andra tjänster än akuta grundläggande veterinärtjänster ska ordnas för sällskaps- och hobbydjur endast om tjänsterna inte annars är tillgängliga inom samarbetsområdet för miljö- och hälsoskyddet.

Med tanke på regleringen om konkurrensneutralitet är ett problem med den gamla lagen att gränsen mellan lagstadgade tjänster och tjänster som tillhandahålls i ett konkurrensläge på marknaden är oklar. I lagreformen förtydligades denna gräns genom att man preciserade det kommunala organiseringsansvaret för veterinärtjänster. Den förteckning med 14 punkter som ingår i den nya veterinärvårdslagen omfattar de tjänster i fråga om vilka tillgång i hela landet och tillgång till skäliga priser anses viktigt med tanke på djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan.

Utformningen i den gamla lagen av det organiseringsansvar som gäller andra än akuta tjänster för sällskaps- och hobbydjur är problematisk, eftersom kommunen enligt kommunallagen (410/2015) ska bolagisera de av sina tjänster som inte är lagstadgade tjänster och som den tillhandahåller i ett konkurrensläge på marknaden, om inte något undantag från bolagiseringsskyldigheten enligt lagen är tillämpligt. Det anses att bolagiseringsskyldigheten på ett betydande sätt äventyrar servicesystemets funktion och den kontinuitet i tjänsteveterinärssystemet som är viktig bland annat med avseende på djursjukdomsberedskapen, och i praktiken har tjänsterna inte bolagiserats. Frågan behandlas utförligt i regeringens proposition om den nya veterinärvårdslagen (RP 83/2022 rd s. 22–25).

Förteckningen över tjänster i veterinärvårdslagen innehåller också icke-brådskande tjänster för sällskaps- och hobbydjur, vilket innebär en utvidgning av kommunernas lagstadgade skyldigheter inom en del regioner. I praktiken är ändringen emellertid inte stor, eftersom nästan alla kommuner ordnar åtminstone de tjänster som ingår i förteckningen. Det är fråga om en slags minimihelhet som i praktiken krävs för upprätthållandet av den egna produktionen inom de flesta regioner, när man tänker på organiseringen av produktionen, arbetsbeskrivningen för och rekryteringen av veterinärer, kundperspektivet och en fungerande uppgiftshelhet inom veterinärvården.

Enligt lagen är det kommunernas skyldighet att trygga tillgången till veterinärtjänster så att grundläggande tjänster som är nödvändiga med tanke på djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan finns tillgängliga på ett avstånd och till ett pris som är skäligt för kunderna.

Bestämmelserna i veterinärvårdslagen om kundavgifter för lagstadgade tjänster innebär att kommunen genom den avgift som tas ut på veterinärens mottagning kan täcka såväl de kostnader som lokalerna, utrustningen och löner till biträdande personal föranleder kommunen som de andra kostnader som föranleds av produktionen av tjänster. De kommunala kundavgifterna bör dock vara skäliga för dem som använder tjänsterna. De nya bestämmelserna bidrar till att öka kommunens inflöde av kundavgifter, eftersom de minskar det offentliga stödet till tjänster som produceras uttryckligen för sällskaps- och hobbydjur.

Den nya lagen innebär att tjänster som inte omfattas av organiseringsansvaret ska prissättas på basis av marknadspriserna på det sätt som förutsätts i konkurrenslagen och kommunallagen i de fall då kommunen på frivillig basis ordnar sådana här tjänster i ett konkurrensläge på marknaden. En kommun får producera sådana tjänster som egen verksamhet, och sålunda avvika från den i kommunallagen föreskrivna skyldigheten att bolagisera dessa tjänster, när kriterierna för undantag från bolagiseringsskyldigheten enligt kommunallagen uppfylls, det vill säga att kravet att verksamheten ska vara obetydlig uppfylls.

Enligt veterinärvårdslagen ska man på tjänster som omfattas av organiseringsansvaret tillämpa de transparenskyldigheter som grundar sig på EU-lagstiftningen, vilka ökar transparensen i det

offentliga stöd som riktas till systemet. I den föreslagna lagen finns dessutom en bestämmelse enligt vilken man vid dimensioneringen av offentliga tjänster ska beakta de tjänster som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller inom organisatörens område. Det är inte meningen att offentliga tjänster produceras mer än vad som är nödvändigt med tanke på lagens syfte och servicesystemets funktion.

Enligt den gamla lagen är det endast kommunerna som ordnar offentliga veterinärtjänster. Helsingfors universitet har med kommunerna och samkommunerna inom verksamhetsområdet för Universitetets djursjukhus ingått avtal inom ramen för vilka universitet producerar tjänster som hör till kommunernas organiseringsansvar. Eftersom tjänsteproduktionen är ytterst viktig för tillgången till det patientunderlag som krävs för universitetets undervisning och forskning, föreskrevs det genom revideringen av veterinärvårdslagen att tjänster som tillhandahålls vid Universitetets djursjukhus har en lagstadgad ställning som offentliga tjänster. Universitetet producerar tjänster i den omfattning som krävs för ett ändamålsenligt ordnande av veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning, och kommunerna inom djursjukhusets verksamhetsområde är skyldiga att betala en lagstadgad ersättning till universitetet för sina inbesparade kostnader.

2.1.2 EU:s regler om statligt stöd

Allmännyttiga tjänster som anses som ekonomisk verksamhet är enligt EU-lagstiftningen tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, dvs. SGEI-tjänster. EUF-fördraget erkänner medlemsstaternas rätt att tillhandahålla och finansiera sådana tjänster när marknadskrafterna inte ensamma ser till att de tillhandahålls, åtminstone inte i form av tjänster till skäligt pris som är tillgängliga för alla. Enligt artikel 106.2 i EUF-fördraget ska företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse vara underkastade konkurrensreglerna i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs. Utvecklingen av handeln får inte påverkas i en omfattning som strider mot unionens intresse. Som företag anses också offentliga samfund.

I protokoll nr 26 till EUF-fördraget förtecknas unionens gemensamma värden i anknytning till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. De inbegriper särskilt nationella, regionala och lokala myndigheters avgörande roll och stora handlingsutrymme när det gäller att tillhandahålla, beställa och organisera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse så nära användarnas behov som möjligt. Värdena inbegriper mångfalden av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och de skillnader i användarnas behov och preferenser som olika geografiska, sociala eller kulturella förhållanden kan leda till. Dessutom nämns värdena en hög nivå av kvalitet, säkerhet och överkomliga pris, likabehandling samt främjande av allmän tillgång och användarnas rättigheter.

I kommissionens SGEI-paket förtydligas förhållandet mellan reglerna om statligt stöd och tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Till SGEI-paketet hör meddelandet från kommissionen om tillämpningen av Europeiska unionens regler om statligt stöd på ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (2012/C 8/02, *SGEI-meddelandet*), där grundläggande begrepp i fråga om statligt stöd som har betydelse för tjänster av allmänt ekonomiskt intressen klarläggs, såsom begreppen stöd, tjänst av allmänt ekonomiskt intresse och ekonomisk verksamhet. I SGEI-meddelandet anges också de krav som tillämpas på produktionen av tjänsterna i fråga om val av tjänsteproducent och beslut om tilldelning samt beräkning av ersättningen och förbud mot överkompensation.

I ett meddelande från kommissionen om EU:s rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster (2011, *SGEI-rambestämmelser*) presenteras en exaktare metod för beräkning av ersättningen, behandlas krav på öppenhet och frånvaro av diskriminering samt krävs det att medlemsstaterna inför effektivitetsincitament som ska uppmuntra tjänsteleverantörerna att verka så effektivt som möjligt. Kommissionen bedömer hur de stöd och stödsystem som ska notifieras till kommissionen överensstämmer med reglerna om statligt stöd i förhållande till rambestämmelserna.

Vissa SGEI-arrangemang befrias från skyldigheten att göra förhandsanmälan i kommissionens beslut (2012/21/EU, *SGEI-beslutet*) om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Vissa i beslutet specificerade sociala tjänster är helt befriade från skyldigheten. Andra SGEI-tjänster undantas från skyldigheten att göra förhandsanmälan om den årliga ersättning som betalas för tjänsterna är högst 15 miljoner euro. Stöd som betalas inom ramen för arrangemang ska rapporteras till kommissionen vartannat år.

Utanför både notifierings- och rapporteringsskyldigheten står mycket små SGEI-arrangemang. Ett villkor är att den ersättning som betalas för tjänsterna inte är högre än 500 000 euro under en period av tre beskattningsår. Om detta föreskrivs det i kommissionens förordning (EU) nr 360/2012 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse som beviljas företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

2.2 Bedömning av nuläget

SGEI-regleringen kan användas på såväl lokal och regional som riksomfattande nivå. Den myndighet som ansvarar för stödarrangemangen ska själv bedöma om regleringen kan tillämpas på ett arrangemang. I Finland har arbets- och näringsministeriet en allmän samordnande och rådgivande funktion. Ministeriet samordnar till exempel den landrapportering som ska göras vartannat år.

I veterinärvårdslagen införs en lika skyldighet för kommunerna att ordna veterinärtjänster, genom vilken man vill trygga en tillräcklig tillgång på veterinärtjänster till ett skäligt pris i hela landet. Vid dimensioneringen av tjänsterna beaktas dock varje regions utbud av privata tjänster. Kommunens organiseringsansvar inbegriper beslutsfattande om med vilken servicestruktur och på vilken kostnadsnivå tjänsterna för kommuninvånarna produceras och om huruvida privata tjänsteproducenter till vissa delar deltar i tillhandahållandet av offentliga tjänster på basis av avtal.

På basis av de anvisningar om tolkningen av kommissionens SGEI-paket som erhållits i den process om statligt stöd som förts med kommissionen anses det att SGEI-stöd enligt veterinärvårdslagen inte är godtagbart om inte organiseringsansvaret för veterinärtjänster omorganiseras. Ett problem är att det inte kan bestämmas att organiseringsansvaret för icke-brådiskande tjänster för sällskaps- och hobbydjur, såsom vaccinering, behandling mot parasiter, identifieringsmärkning och behandling av sjukdomar som inte är av jourkaraktär, ska vara lika i hela landet utan att regionala skillnader beaktas.

De regionala skillnaderna hänför sig i synnerhet till hur omfattande utbud av privata tjänster det finns inom respektive region. På basis av kommissionens anvisningar anses det att bestämmandet av ansvaret kan påverkas både av kartläggningen av det enskilda utbudet av varje tjänst och av den regionala myndighetens, dvs. tjänsteorganisatörens, bedömning av vilken slags

servicehelhet som krävs för upprätthållandet av den egna tjänsteproduktionen och skötseln av de lagstadgade veterinärtjänsterna i praktiken inom respektive region. Dessutom anses det att om det anses vara motiverat att till helheten av kommunal veterinärvård föga också tjänster som tillhandahålls i ett konkurrensläge på marknaden, kan dessa tjänster tillhandahållas som kommunens egen verksamhet utan bolagisering.

Av avsnittet om bedömning av konsekvenserna av regeringens proposition om veterinärvårdslagen framgår det att de kostnader som ordnandet av veterinärtjänster orsakar kommunerna i och med den nya lagen uppskattas till sammanlagt cirka 37 miljoner euro per år (RP 83/2022 rd, s. 33–34). Denna kostnadsnivå överskrider gränsen för maximiersättningen enligt SGEI-beslutet, men de årliga kostnaderna för de enskilda organisatörerna, dvs. kommunerna eller de samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet som de bildar, vilka är sammanlagt 62 i hela landet, är klart under gränsen på 15 miljoner i SGEI-beslutet. Kommissionen har inte ansett att olika organisatörers serviceskyldigheter är en enda helhet så att de olika delarnas värde skulle räknas samman när det gäller gränsvärdet i fråga. Behovet att utforma SGEI-systemet så att det bygger på regionala SGEI-arrangemang som inbegriper prövningsrätt också i fråga om innehållet i serviceutbudet innebär att stöd för veterinärtjänster kan beviljas som stöd enligt SGEI-beslutet, och kommissionens beslut om godkännande av stödet behövs inte.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att säkerställa att stödsystemet i fråga om offentliga veterinärtjänster överensstämmer med reglerna om statligt stöd och därigenom möjliggöra att den nya veterinärvårdslagen träder i kraft.

Målet är att göra de ändringar som behövs i lagen, utan att äventyra de centrala målen i lagreformen som genomfördes i fjol. Dessa mål hänför sig till att se till att grundläggande tjänster som är nödvändiga med tanke på djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan finns tillgängliga i hela Finland på skäligt avstånd för kunderna och till skäligt pris. Ett annat syfte med den nya lagen är att minska kommunernas kostnader med anledning av organiseringen av veterinärtjänster. Dessutom strävar man till att genom lagen säkerställa de offentliga och privata veterinärtjänsternas kvalitet samt tillsynen, förutsättningarna för skötseln av kommunalveterinärens lagstadgade tillsynsuppgifter samt möjligheten för det universitet som tillhandahåller veterinärutbildning att få det patientunderlag som behövs för att trygga dess undervisnings- och forskningsuppgift.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås ändringar i veterinärvårdslagen.

Det föreslås att det i bestämmelserna om skyldigheten att ordna kommunala veterinärtjänster görs de ändringar som utifrån kommissionens anvisning är nödvändiga för att få lagen att överensstämma med de regler om statligt stöd som ska tillämpas på tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Det är fråga om att delvis omorganisera organiseringsansvaret så att skyldigheten att för sällskaps- och hobbydjur ordna andra tjänster än akut veterinärhjälp av första hjälpen-karaktär bestäms på basis av regionala behov.

Enligt förslaget ska lagens förteckning med 14 punkter över veterinärtjänster som är nödvändiga för djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan behållas som reglering som anger den maximala omfattningen av det kommunala organiseringsansvaret.

Minimiomfattningen av kommunernas organiseringsansvar bestäms i enlighet med de bestämmelser som föreslås i lagen. Kommunerna ska ordna tjänsterna enligt förteckningen åtminstone för djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion samt för alla djur till den del det är fråga om sådan akut veterinärhjälp som avses i lagen. Akut veterinärhjälp innebär sådan omedelbar bedömning och vård som krävs när ett djur plötsligt och allvarligt insjuknar eller skadas eller om en sjukdom förvärras, och som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller djuret utsätts för avsevärt lindande. Till akut veterinärhjälp hör också avlivning av ett djur på djurskyddsgrunder. Kommunerna tillhandahåller jourtjänst som behövs för akut veterinärhjälp utanför tjänstetiden som kommunalt samarbete inom ett jourområde som motsvarar en eller flera regioner eller ett eller flera landskap.

Andra tjänster enligt förteckningen omfattas av organiseringsansvaret endast till den del de behöver ordnas för att säkerställa en tillräcklig regional tillgång till skäligt pris till tjänsterna i fråga eller för att trygga en ändamålsenlig skötsel av tjänster som behövs för livsmedels- och pälsproduktionen, akut veterinärhjälp eller andra tjänster som föreskrivs för kommunerna i veterinärvårdslagen. I lagen blir den bestämmelse kvar enligt vilken de tjänster som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller inom organisatörens område ska beaktas vid dimensioneringen av veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret.

Ändringarna innebär att det blir regionala skillnader i organiseringsansvarets omfattning och att omfattningen bestäms genom kommunalt beslutsfattande utifrån en regional behovsprövning. Till denna del motsvarar läget i hög grad läget enligt den gamla lagen. Till den del kommunen vill ordna tjänster som inte på basis av kriterierna i lagen kan omfattas av organiseringsansvaret är det fråga om tjänster som tillhandahålls i ett konkurrensläge på marknaden på vilka en marknadsbaserad prissättning ska tillämpas. Eftersom det är ändamålsenligt att serviceutbudet inom den kommunala veterinärvården på ett flexibelt sätt även kan innefatta sådana här tjänster, tas det in ett avgränsat undantag i lagen från den bolagiseringsskyldighet som det föreskrivs om i kommunallagen i fråga om tjänsterna.

Offentligt stöd som riktar sig till veterinärtjänster är stöd enligt SGEI-beslutet som omfattas av rapporteringsskyldigheten enligt beslutet.

I lagen föreslås också några huvudsakligen tekniska ändringar som föranleds av de ovan beskrivna ändringarna. Dessutom föreslås det att de hänvisningsbestämmelser som gäller djurskyddslagen (247/1996) ändras till att gälla lagen om djurvelfärd (693/2023) som stiftats efter att veterinärvårdslagen stiftades.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för statsfinanserna

Propositionen bedöms inte ha några konsekvenser för statsfinanserna. Propositionen påverkar inte de statsandelar som betalas till kommunerna för organisationen av veterinärtjänster eller andra uppgifter inom miljö- och hälsoskyddet. De grundläggande tjänsternas statsandel är kalkylmässig, och propositionen påverkar inte kalkyleringsgrunderna, som utöver kundantalet bland annat omfattar befolkningstätheten och karaktären av skärgård men inte till exempel hur kommunen organiserar veterinärtjänster och hurdana kundavgifter den tar ut för dem.

4.2.2 Konsekvenser för kommunerna

Konsekvenser för ordnandet av tjänster

Vid revideringen av veterinärvårdslagen föreskrevs för kommunerna en lika skyldighet att för alla djur ordna sådana grundläggande veterinärtjänster som anses nödvändiga. Detta innebar att organiseringsansvaret i fråga om tjänster för sällskaps- och hobbydjur partiellt utvidgades i en del regioner. I regeringens proposition (RP 83/2022 rd, s. 33–34) ansågs det dock inte i praktiken märkbart öka kommunens uppgifter, eftersom utredningar visade att nästan alla kommuner och samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet ordnar grundläggande veterinärtjänster som ingår i organiseringsansvaret enligt den nya lagen också för sällskaps- och hobbydjur trots att ordnandet av tjänsterna för dessa djur i en del av regionerna är frivilligt. Enligt en utvärdering som ingår i propositionen kan de kommuner som inte ordnar tjänsterna i fråga sannolikt ordna de tjänster som saknas genom att avtala om tillhandahållandet av dem med privata tjänstproducenter utan några större tilläggskostnader.

Den nu föreslagna ändringen ger, liksom den gamla lagen som fortfarande är i kraft, kommunerna prövningsrätt att bedöma till vilken del organiseringsansvaret också innefattar andra grundläggande tjänster för sällskaps- och hobbydjur än sådana som klassas som akut veterinärhjälp. Kriterierna för bestämmandet av organiseringsansvaret är dock mera exakta än i den gamla lagen. Detta är en förbättring för konkurrensneutraliteten jämfört med situationen enligt den gällande gamla lagen, eftersom gränsen mellan lagstadgade tjänster och tjänster som produceras till marknadspris är tydligare än förut.

Preciseringarna tryggar verksamhetsmöjligheterna inom den kommunala veterinärvården på samma sätt som den nya lagen, då tillhandahållande av tjänster som är väsentliga för verksamheten är möjligt inom kommunens egen verksamhet utan bolagiseringsskyldighet.

De skadliga konsekvenser som bolagiseringsskyldigheten medför för servicesystemets funktion behandlas i regeringens proposition med förslag till ny lag om veterinärvård (RP 83/2022 rd, s. 22–25). På grund av problemen har veterinärtjänsterna inte bolagiserats i något område.

Sammanfattningsvis hänför sig problemen bl.a. till att det är samma veterinärer i samma lokaler som samtidigt erbjuder tjänster för produktionsdjur och jourtjänster samt icke-brådskande tjänster för sällskaps- och hobbydjur. Om de sistnämnda tjänsterna inte kan produceras som en del av den kommunala helheten, finns det inte tillräckligt med arbete för kommunalveterinärerna under tjänstetid i ett land med långa avstånd, eftersom antalet tjänster inte kan minskas nämnvärt utan att ordnandet av jouren äventyras. Kommunalveterinärernas yrkeskunskaper upprätthålls inte heller med tanke på sällan förekommande akuta situationer, om de inte under andra tider utför motsvarande åtgärder. Minskningen av arbetet under tjänstetid inverkar på de inkomster som grundar sig på kommunalveterinärtjänsten, dock utan att den lönesumma som kommunen betalar minskar. Ändringarna minskar tjänsternas attraktivitet och ökar rekryteringsproblemet i kommunerna.

Det är inte heller realistiskt att bolagisera alla veterinärtjänster, eftersom det väsentligt minskar antalet tjänsteveterinärer. Fördelen med det nuvarande systemet är dess flexibilitet i och med att praktiserande veterinärer också kan ta hand om tjänsteuppgifter. Detta har betydelse i synnerhet med tanke på djursjukdomsberedskapen och brådskande djurskyddsuppdrag samt till exempel utfärdande av djurhälsointyg som krävs vid förflyttning av levande djur, såsom hästar. Ett problem är också att kommunen sannolikt inte kan tillämpa bestämmelserna om enheter anknutna till den upphandlande enheten enligt 15 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), eftersom andelen tjänster som tillhandahålls sällskapsdjur överskrider

de tröskelvärdena som anges i de nämnda bestämmelserna. Överföringen av tjänsteproduktionen till ett kommunalt aktiebolag innebär också att det lönesystem som baserar sig på tjänstekollektivavtal slopas och att arbetstidslagstiftningen tillämpas på kommunalveterinärerna utan övergångsperiod.

Enligt det kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet för läkare rekommenderas det att en veterinär har jour högst var femte vardag. En veterinär ska enligt förslaget inte ha jour flera vardagar i följd. Utgångspunkten är att jourledighet ordnas enligt principen om ömsesidighet, så att kommunens/samkommunens egna veterinärer sköter varandras uppgifter utan vikarie och särskild ersättning. Av dessa orsaker förutsätts det att det inom ett jourområde i praktiken finns minst fem veterinärer. Möjligheten att sammanslå jourdistrikt begränsas i praktiken av geografiska avstånd, möjligheten för den jourhavande att hantera jourdistriktet samt arbetsuppgifternas oförutsägbarhet. Jourttjänster anskaffas också som köpta tjänster i en del regioner. Produktionsdjursjournen har dock med undantag för ett samarbetsområde organiserats helt och hållet som kommunernas egen verksamhet eller som en tjänst som produceras av Helsingfors universitet. Till exempel i landskapet Egentliga Finland deltar 18 veterinärer i produktionsdjursjournen som är avskild från smådjursjournen. Journen har organiserats i tre jourdistrikt där en veterinär per distrikt har jour samtidigt. De jourhavande veterinärerna samarbetar vid behov sinsemellan, så att den veterinär som inte är upptagen eller som befinner sig närmast vid behov kan sköta ett patientbesök.

Ur kommunernas synvinkel är det väsentligt inte bara att veterinärtjänster på basnivå för sällskaps- och hobbydjur kan produceras utan bolagisering, utan också att det är möjligt att anvisa offentligt stöd för dessa tjänster. Detta kan i vissa områden vara viktigt för att trygga skäliga kundpriser, men subventionsmöjligheten är väsentlig också på grund av att produktionen av kommunala veterinärtjänster skiljer sig på många sätt från de privata marknadsaktörernas produktion. Produktionen av tjänster för produktionsdjur förutsätter att kommunalveterinärerna reser mycket, vilket i sin tur kan innebära att veterinärens närvaro på mottagningen inte är lika säker som när det gäller aktörer inom privata sektorn. Kommunernas skyldighet att ordna akut veterinärhjälp förutsätter att det i kommunalveterinärernas tidsbokningskalendrar lämnas tillräckligt med utrymme för akuta fall. Kommunerna ska kunna sköta de lagstadgade uppgifterna i enlighet med prioritetsskraven, vilket kan innebära att kunder med icke-brådskande patientbesök kan vara tvungna att vänta. Dessa faktorer kan påverka kundupplevelsorna, och när tjänster tillhandahålls helt på marknadsvillkor kan det innebära att kommunerna hamnar i en ogynnsammare ställning än andra tjänsteproducenter.

Regleringen av kommunernas organiseringsansvar innebär också att kommunerna alltid har åtminstone sistahandsansvaret för ordnandet av de tjänster invånarna behöver, även om det finns ett privat utbud i området. Kommunerna ska se till att tjänsterna i förteckningen vid behov fås för alla djurarter, och kommunerna kan inte som de privata marknadsaktörerna begränsa sina tjänster till exempel till de vanligaste arterna av sällskapsdjur. Kommunerna måste också vara beredda att möta kundernas behov, utan att kunna välja sina kunder. Alla dessa omständigheter leder till att även om kommunerna ska sträva till en så effektiv verksamhet som möjligt förekommer det skillnader i effektiviteten på grund av tjänsteproducenternas olika roller och dessa kan leda till skillnader i kostnadsnivån för tjänsteproduktionen.

Andra tjänster än de som ingår i den föreskrivna förteckningen ska inte inbegripas i kommunernas organiseringsansvar. Andra kompletterande tjänster kan produceras under förutsättning att de prissätts i enlighet med marknadspriser, om det är fråga om ett konkurrensläge. Dessa tjänster omfattas i princip av bolagiseringsskyldigheten, om de produceras i ett konkurrensläge, men det finns undantag från skyldigheten i 127 § i

kommunallagen. Bland dessa kan närmast det att verksamheten anses vara obetydlig komma i fråga när det gäller veterinärtjänster.

Det föreslagna avgränsade undantaget från bolagiseringsskyldigheten ökar förutsägbarheten och flexibiliteten i kommunens verksamhet, eftersom tolkningen av det undantag i kommunallagen som gäller obetydlig verksamhet är förenad med problem. Enligt regeringens proposition med förslag till kommunallag (RP 268/2014 rd) avses med obetydlig verksamhet sporadisk verksamhet på marknaden samt verksamhet som inte har några marknadseffekter eller där dessa effekter är små. Med sporadisk verksamhet avses att kommunen inte kan planera sin verksamhet så att den fortlöpande producerar varor och tjänster för marknaden. Ökad flexibilitet kan behövas vid rekryteringen av kommunalveterinärer i synnerhet med beaktande av den nuvarande bristen på veterinärer, eftersom arbetets meningsfullhet och attraktivitet kan påverkas av att den reviderade lagstiftningen inte begränsar möjligheten att utföra till exempel nödoperationer för att rädda djurets liv.

Konsekvenser för kommunernas ekonomi

Syftet med den nya veterinärvårdslagen som den nu föreslås ändringar i var kostnadsinbesparingar, vilka skulle föranledas både av att de tjänster som inte omfattas av organiseringsansvaret skulle prissättas marknadsbaserat och av att bestämmelserna om kundavgifter för kommunala tjänster skulle utvidgas på ett sätt som möjliggör ett inflöde av större avgifter än förut enligt kommunernas prövning. I dessa bestämmelser, som i regeringens proposition (RP 83/2022 rd, s. 32–34) beräknades leda till kostnadsinbesparingar på sammanlagt cirka 10 miljoner euro per år, föreslås inga ändringar.

Såsom konstaterades i den nämnda propositionen förknippas det dock betydande osäkerhet åt bägge hållen till uppskattningen, eftersom kommunerna själva får fatta besluten om kundavgifterna. Förslaget skulle kunna innebära att kommunernas kostnader i en del områden minskar en aning mer till följd av den nu föreslagna ändringen än utan den om kommunerna utifrån en regional behovsprövning lämnar en del av tjänsterna som ingår i den föreskrivna förteckningen utanför sitt organiseringsansvar. Detta är dock inte särskilt sannolikt, eftersom nästan alla kommuner redan nu ordnar tjänsterna åtminstone i den omfattning som anges i förteckningen av orsaker som hänför sig till veterinärvårdsverksamheten och områdets övriga behov, även om ordnandet för närvarande delvis baserar sig på frivillighet. Å andra sidan upplever många kommuner att veterinärbristen försvårar inte bara tillsättandet av tjänster utan också sådan tjänsteupphandling som baserar sig på avtal mellan kommunen och en privat veterinärtjänsteproducent. Av denna anledning kan en skälig prisnivå på tjänsterna inom vissa områden innebära att kommunen i fortsättningen i någon mån måste betala mer än tidigare för köpta tjänster, vilket kan minska de kostnadsbesparingar som den nya veterinärvårdslagen medför. Till denna del är det dock inte fråga om konsekvenserna av den nya lagen eller den föreslagna lagändringen.

Övriga konsekvenser

Den behovsbedömning som hänför sig till bestämmandet av organiseringsansvaret föranleder kommunerna arbete i någon mån. I princip är det inte fråga om en ny arbetsuppgift jämfört med den gamla lagen, men de föreslagna bestämmelserna och tillämpningen av SGEI-beslutet innebär att man inom vissa regioner kommer att satsa mer än förut på genomförandet av bedömningen. Skyldigheterna enligt SGEI-beslutet, såsom rapporteringen av stödet till kommissionen föranleder kommunerna arbete.

Enligt artikel 4 i beslutet anföretros SGEI-skyldigheten genom en "tilldelning", dvs. genom en eller flera handlingar som varje medlemsstat själv får fastställa formen för. Tilldelningen består av ett kommunalt beslut genom vilket organiseringsansvaret för veterinärtjänster fastställs. Organisatören beslutar alltså om sin egen skyldighet att tillhandahålla SGEI-tjänster. Tilldelningen ska innehålla en hänvisning till SGEI-beslutet. Till kraven i SGEI-beslutet hör också kraven på "ersättning" för att förhindra överkompensation samt kraven på öppenhet. Ersättningskraven baserar sig på lagens bestämmelser om arvoden och avgifter, som hindrar kommunerna från att göra vinst med tjänster som omfattas av organiseringsansvaret. Insynskrav fullgörs genom skyldigheterna enligt 33 § i veterinärvårdslagen och de bestämmelser som det hänvisas till där.

Insynsskyldigheten och därtill förknippade rapporteringsskyldigheten föranleder emellertid inte kommunerna extra arbete i någon betydande grad när man beaktar de skyldigheter att samla in uppgifter som redan finns i eller som det hänvisas till i 33 § i den nya veterinärvårdslagen samt kraven på specificering av kostnaderna och andra krav på öppenhet. De uppgifter som behövs för SGEI-rapporteringen samlas in via jord- och skogsbruksministeriet till arbets- och näringsministeriet som sänder en sammanställning av dem till kommissionen.

4.2.3 Konsekvenser för universiteten

Innehållet i bestämmelserna om ställningen för Universitetets djursjukhus som hör till Helsingfors universitet förblir i huvudsak oändrat. Helsingfors universitet tillhandahåller veterinärtjänster enligt lagens förteckning över grundläggande tjänster som är viktiga för samhället i form av offentliga tjänster inom sitt verksamhetsområde i den omfattning som krävs för ett ändamålsenligt ordnande av veterinärbildning och veterinärmedicinsk forskning. Det nya fastställandet av organiseringsansvaret för kommuner inom djursjukhusets verksamhetsområde, som kan innebära en inskränkning av organiseringsansvaret, är dock ägnat att i någon mån begränsa universitetets roll som offentlig serviceproducent och minska de ersättningar som universitetet får från kommunerna.

Enligt veterinärvårdslagen omfattas de regioner som hör till landskapen Nyland och Päijänne-Tavastland av verksamhetsområdet för djursjukhusets offentliga tjänster. För närvarande har sjukhuset ett avtal om tillhandahållandet av den i veterinärvårdslagen avsedda grundläggande veterinärservicen och/eller akuta veterinärhjälp med Helsingfors stads miljöcentral, Esboregionens miljö- och hälsoskydd, miljöcentralen i Mellersta Nyland samt Päijänne-Tavastlands välfärdssammanslutning. Djursjukhuset har verksamhetsställen i Vik i Helsingfors (Smådjursjukhuset och Hästsjukhuset) och i Mäntsälä (Produktionsdjursjukhuset, som utöver produktionsdjur även sköter smådjur).

Till verksamhetsområdet hör både landsbygdsområden och tätortsregioner. Servicebehoven i kommunerna i området är olika när det gäller tjänster för sällskaps- och hobbydjur. De nuvarande serviceavtalen gäller i synnerhet tillhandahållande av tjänster som behövs för produktionsdjur samt akut veterinärhjälp, vilka kommunerna enligt förslaget ska ansvara för också i fortsättningen. Grundläggande tjänster för sällskaps- och hobbydjur har också i stor utsträckning omfattats av avtal mellan universitetet och kommuner eller samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet.

Den föreslagna ändringen i anslutning till reglerna om statligt stöd kan inte genomföras utan inverkan på universitetets ställning, eftersom finansieringslösningen enligt veterinärvårdslagen när det gäller tjänster som tillhandahålls av djursjukhuset utgår från att universitetets lagstadgade roll inte får belasta kommunerna inom universitetets närområde mer än om kommunerna skulle ordna de tjänster de behöver som egen verksamhet. Detta har

grundlagsutskottet ansett vara viktigt vid bedömningen av den nya veterinärvårdslagens förhållande till kommunernas självstyrelse (GrUU 49/2022 rd 2).

I propositionen anses det att veterinärvårdslagen, jämfört med den gällande gamla lagen, även efter ändringen väsentligt förbättrar ställningen för universitetens tjänster, eftersom tjänsternas lagstadgade ställning tryggar kontinuiteten i djursjukhusets tjänsteproduktion bättre än frivilliga avtal inom ramen för lagstiftningen om offentlig upphandling. Det bör också beaktas att tjänster som ordnas för sällskaps- och hobbydjur enligt den gällande lagen inte hör till kommunens organiseringsansvar när det finns tillräckligt med privat utbud på området. Den föreslagna lagändringen ger däremot städerna större flexibilitet än den gällande lagen när det gäller att fastställa sitt eget organiseringsansvar, t.ex. för att säkerställa skäliga klientavgifter.

4.2.4 Samhälleliga konsekvenser

God skötsel av djuren och lindring av deras lidande anses som en självklar norm i vår kultur. Tillgången till veterinärtjänster är en grundläggande förutsättning för djurens hälsa och välbefinnande. Behandlingen av sjukdomar som orsakar smärta och lidande är av central betydelse, likaså tjänster som hänför sig till upprätthållande av djurens hälsa och förebyggande av sjukdomar, nödvändig förlossningshjälp samt avlivning av djur på djurskyddsgrunder. Välmående och friska husdjur har positiva samhälleliga effekter också genom att de skapar en grund för den livsmedelsproduktion som behövs för försörjningsberedskapen och minskar de risker som smittsamma sjukdomar och till exempel överanvändning av antibiotika medför för människors hälsa. Dessutom har det i flera undersökningar konstaterats att relationen till ett välmående djur förbättrar människans livskvalitet. I synnerhet sällskaps- och hobbydjur har positiva effekter bland annat när det gäller människors livskompetens, emotionalitet, funktionsförmåga och självkänsla.

Den kommunala veterinärvården tryggar nödvändiga tjänster som hänför sig till behandling av djurs sjukdomar eller sjukdomsförebyggande hälsovård för alla djur som används i livsmedelsproduktionen oberoende om de är landlevande eller vattenlevande djur. Samma tjänster ordnas också för djur som används i pälsdjursuppfödning. Veterinärerna behandlar emellertid inte djur som hör till alla djurarter genom att göra enskilda sjukbesök, utan tjänsterna för till exempel svin och fjäderfä produceras i huvudsak genom att det med regelbundna intervall görs hälsovårdsbesök på djurhållningsplatserna.

Produktionsdjur föds upp överallt i Finland, men i fråga om flera djurarter är den regionala koncentrationen stor. Våren 2023 fanns det cirka 821 000 nötkreatur på nästan 7 800 gårdar i landet. Över hälften av nötkreaturen fanns i de österbottniska landskapen eller Norra Savolax. Antalet nötkreatur har minskat med cirka tio procent och antalet gårdar med nötkreatur med cirka 40 procent under de senaste tio åren. Antalet får var år 2023 cirka 122 000 på cirka 1 160 gårdar. Flest får finns i landskapen Egentliga Finland och Lappland och de österbottniska landskapen.

Antalet svin var år 2023 cirka 982 000, vilket är ungefär en fjärdedel färre än för tio år sedan. Antalet svingårdar är knappt 700, och största delen av dem finns i sydvästra eller västra delarna av Finland. Antalet broileruppfödningsplatser var år 2023 drygt 13 miljoner på 179 gårdar, och antalet hönsplatser cirka 4,4 miljoner på knappt 260 gårdar. Av alla fjäderfä finns drygt 85 procent i Egentliga Finland, Satakunta och Södra Österbotten. Kärnområdet för pälsproduktionen är landskapen Södra Österbotten, Mellersta Österbotten och Österbotten. Det finns cirka 200 000 renar inom renskötselområdet, till vilket landskapet Lappland samt en del av landskapen Norra Österbotten och Kajanaland hör.

Den nya veterinärvårdslagen möjliggör på samma sätt som den gällande lagen behövlig akut hjälp såsom vård eller eutanasi dygnet runt både för produktionsdjur och andra allvarligt sjuka husdjur. Ett täckande riksomfattande jourssystem finns endast som kommunal service. Icke-brådsakande tjänster som hänför sig till förebyggande och behandling av sjukdomar för andra än produktionsdjur tryggas genom kommunens sistahandsansvar för organiseringen.

De djurarter som det produceras mest veterinärtjänster för är hundar och katter. Det finns cirka 800 000 hundar i landet (antalet år 2023). Om antalet katter finns det inga tillförlitliga uppgifter. Statistikcentralen uppskattade år 2020 antalet katter till cirka 590 000, medan det enligt föreningen Suomen Kissaliittos uppskattning finns cirka 800 000–1 300 000 katter i Finland.

Försöksdjuren står idag och även i fortsättningen utanför de kommunala veterinärtjänsterna. Krav i fråga om deras välbefinnande finns i lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013). I den lagen förutsätts det att verksamhetsutövare som utför djurförsök har kompetenta anställda samt tillgång till en utsedd veterinär för veterinärvården och för rådgivning som gäller djurens välbefinnande och behandling. Den kommunala veterinärvården omfattar inte heller djurparksdjur. Den som har en djurpark ska enligt lagen om djurvälstånd planmässigt sörja för förebyggande hälsovård för djuren, behandling av sjukdomar hos djuren samt utfodring av djuren.

Inte heller vilda djur omfattas av tillämpningsområdet för de tjänster som det föreskrivs om i veterinärvårdslagen. Enligt lagen om djurvälstånd ska kommunen dock sörja för att sjuka eller skadade vilda djur som förts till en av kommunen ordnad veterinärmottagning avlivas. I den lagen finns dessutom bestämmelser om bedrivande av djurhemsverksamhet för vilda djur i hjälplöst tillstånd. Det föreskrivs inte om skyldighet för den offentliga sektorn att ordna djurhemsverksamhet.

Trots de föreslagna ändringarna ska veterinärvårdslagen trygga djurägarnas och djurinnehavarnas möjligheter att även framöver få offentliga grundläggande veterinärtjänster för sina husdjur så att tjänsterna är tillgängliga dygnet runt på ett skäligt avstånd och till ett skäligt pris. Ändringen av bestämmandet av organiseringsansvaret kan föranleda att icke-brådsakande grundläggande tjänster för sällskaps- och hobbydjur inom vissa regioner i fortsättningen tillhandahålls i mindre utsträckning än förut som kommunala tjänster eller att det för dessa tjänster tas ut ett marknadsbaserat pris i en del regioner. Detta kan öka de kostnader djurägarna föranleds av dessa veterinärtjänster. Å andra sidan är det kommunernas skyldighet att trygga en tillräcklig tillgång till de tjänster som behövs inom regionen och ett skäligt pris vid behov genom offentlig tjänsteproduktion. På detta sätt tryggar propositionen jämlikheten mellan invånarna i olika kommuner. Den fortfarande gällande gamla lagen lämnar sådana icke-brådsakande tjänster för sällskaps- och hobbydjur utanför kommunens organiseringsansvar som det finns tillräckligt av på den privata marknaden, och lagen tar sålunda inte i beaktande aspekter som hänför sig till skäliga priser på tjänsterna. Prisskillnaderna mellan tjänsterna inom den offentliga sektorn och den privata sektorn jämnas ut genom den nya lagens bestämmelser enligt vilka kommunen för kostnader för vård på en kommunal veterinärs mottagning kan ta ut en större del än tidigare i form av kundavgifter. I denna proposition föreslås inga ändringar i bestämmelserna om avgifterna.

De i lagen föreslagna element som ökar flexibiliteten inom den kommunala servicehelheten, såsom undantaget från bolagiseringsskyldigheten när det gäller tjänster som prissätts marknadsbaserat, har positiva effekter ur kundernas perspektiv. Ökad flexibilitet möjliggör att kommunen i begränsad utsträckning kan komplettera de tjänster som omfattas av organiseringsansvaret med andra tjänster som anses behövliga utan sådana osäkerhetsfaktorer som är förknippade med tolkningen av undantagen från bolagiseringsskyldigheten enligt

kommunallagen. Genom de kompletterande tjänsterna (t.ex. bilddiagnostiska undersökningar och vissa operationer) kan man i vissa situationer förhindra att djur måste transporteras även långa sträckor för fortsatt behandling.

4.2.5 Konsekvenser för företagen

I Finland finns det minst 120 aktiva veterinärstationer som inte hör till en kedja av veterinärkliniker och ett stort antal mottagningar som hör till kedjan. Det största företaget inom branschen har cirka 40 veterinärkliniker och en marknadsandel på över 30 procent för privata kliniker för smådjur. Dessutom finns det flera privata veterinärtjänsteproducenter som är införda i registret och vars verksamhet är småskalig eller sporadisk. Privata veterinärtjänster erbjuds mest sälls-kaps- och hobbydjur som hålls i hushåll samt hästar, men cirka 100 veterinärer inom den privata sektorn producerar tjänster också eller endast för husdjur.

År 2022 var omsättningen för de företag som i Statistikcentralens näringsgrensindelning (TOL 2008) klassificerats i grupp 75000 ”veterinärmedicinska tjänster” cirka 364 miljoner euro och avkastning på totalt kapital, som beskriver bärkraften, 17,5 procent, medan det riktgivande värdet för företagets goda lönsamhet anses vara ett värde på över 10 procent. Antalet företag som klassificerats i denna kategori (1 747) skiljer sig dock avsevärt från antalet tjänsteproducenter som införts i veterinärvårdslagens register över privata veterinärtjänsteproducenter (ca 562). Skillnaden förklaras bl.a. av att kategorin utöver veterinärtjänster också omfattar tjänster som tillhandahålls av djurmassörer och djurfysioterapeuter. Dessutom registreras i denna kategori också kommunalveterinärresursen (cirka 340 årsverken per år), eftersom systemet för fakturering av arvoden enligt veterinärvårdslagen förutsätter en firma av kommunalveterinären. Heltäckande uppgifter om beloppet av kommunalveterinärernas arvoden kan fås först efter att den nya veterinärvårdslagen har trätt i kraft. På grund av de nämnda omständigheter som hänför sig till statistikföringen samt variationerna i de klassificerade företagens storlek, karaktär och verksamhetens intensitet ger de statistikförda uppgifterna inte en särskilt tillförlitlig bild av nyckeltalen för privata veterinärtjänster.

Med tanke på de privata veterinärtjänsteproducenternas ställning och konkurrensneutraliteten är det väsentligaste i den nya lagen att de tjänster som hör till kommunens organiseringsansvar preciseras. Då det tidigare vida begreppet grundläggande veterinärtjänster har ersatts med en förteckning över tjänster i 14 punkter, är en viss del av kommunens verksamhet tydligt avgränsad till marknadsbaserad prissättning när det råder konkurrensläge inom ett område. Denna avgränsning ändras inte i den lag som nu föreslås, och dessutom föreslås det att den regionala prövningsrätten i fråga om organiseringsansvaret ska kunna innebära större begränsningar än förut i det kommunala organiseringsansvaret.

Det föreslagna undantaget från bolagisering som gäller kompletterande tjänster som prissätts marknadsmässigt innebär att kommunerna kan komplettera sina bastjänster med vissa mer omfattande behandlingsalternativ, såsom bättre diagnostiska metoder och vissa operationer. Det är fråga om att erbjuda vissa tilläggstjänster till de kommuninvånare som också annars anlitar kommunens tjänster, inte om att sträva efter att nya kundgrupper ska omfattas av kommunens affärsverksamhet. Det föreslagna undantaget från bolagiseringsskyldigheten är en aning mera omfattande än det gällande undantaget enligt kommunallagen, men det är förenat med ett krav på proportionalitet, vilket innebär att man kan ingripa i kommunernas tillhandahållande av kompletterande tjänster om det anses vara överdimensionerat med beaktande av den kommunala veterinärvårdens lagstadgade verksamhet samt de privata tjänsteproducenternas tjänster inom området. Begränsningarna av undantaget från bolagiseringsskyldigheten anses

förhindra att kommunerna inom kommunstrukturen i större utsträckning börjar tillhandahålla till exempel krävande veterinärtjänster på specialiserad nivå.

Ändringarna påverkar emellertid inte det kommunala joursystemet. En del av de privata tjänsteproducenterna tillhandahåller tjänster också under jourtid, men det anses inte vara möjligt att frånga det kommunala joursystemet utan att äventyra en riksomfattande tillgång på tjänster som är nödvändiga bland annat ur djurskyddsperspektiv. Upprätthållande av jour och beredskapsarrangemang är ofta mycket dyrt jämfört med att tillhandahålla tjänster dagtid, och jourskyldigheterna är betungande för veterinärerna. Nyttan av det kommunala joursystemet för den privata servicesektorn är att de privata tjänsteproducenterna kan koncentrera sig på den mest kostnadseffektiva delen av serviceproduktionen, då deras kunder har möjlighet att få de sällan behövd jourtjänsterna hos kommunen.

Den arbetsgrupp som berett den nya lagen om veterinärvård gjorde en enkät till privata veterinärtjänsteproducenter. Med hjälp av enkäten försökte man bland annat utreda veterinärtjänsteproducenternas beredskap att ta en större roll i produktionen av tjänster och jour för produktionsdjur. Största delen av respondenterna ville inte ha mer ansvar för dessa tjänster, men det fanns också motstridiga synpunkter (RP 83/2022 rd, s. 22). Behovet av ett offentligt finansierat joursystem har bekräftats bland annat i Naturresursinstitutets utredningar. (se t.ex. ”Eläinlääkäripalveluiden kustannukset nyt ja neljässä päivystyksen muutosskenaariossa” (Niemi, J., Koikkalainen K., Högnäsbacka M, Karhula T.; Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2019) <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/544781>).

Med tanke på andra företag än de som producerar veterinärtjänster är det av betydelse att propositionen, liksom den lag som ska ändras, tryggar företagets möjligheter att inom skälig tid och till ett skäligt pris få de veterinärtjänster som de behöver. Detta gäller förutom lantbruksföretagare också andra företagare inom djurbranschen. På tjänster för djur som används i annan företagsverksamhet än livsmedels- eller pälsproduktion tillämpas samma principer som på skötsel av sällskaps- och hobbydjur. Detta innebär att kommunerna beslutar om ordnandet av tjänsterna utifrån en regional bedömning, och tjänsteproduktionen kan i fortsättningen i en del områden vara beroende av privata tjänsteproducenter när de allmänna intressena inte kräver att tjänsterna ordnas som offentliga tjänster till exempel för att trygga skäliga vårdresor och priser.

4.2.6 Konsekvenser för landsbygden

Fungerande offentliga veterinärtjänster har en särskilt stor betydelse i landsbygdsområden som täcker cirka 95 procent av Finlands areal och som har ca 1,6 miljoner fast bosatta invånare. Veterinärtjänster på basnivå ska finnas tillgängliga i dessa områden, också i glesbygden, inom skälig tid och till ett sådant pris att djurägarna bl.a. med beaktande av resekostnaderna har faktiska möjligheter att använda tjänsterna. Förslaget anses trygga tjänster i glesbygden på motsvarande sätt som den gamla och nya lagen.

Bristen på veterinärer i glesbygden är ett stort problem inom EU. Det handlar då inte så mycket om bristen på utbildade veterinärer i allmänhet, utan om att veterinärer föredrar att arbeta på stora kliniker i stora städer. På så sätt undviker de ogynnsamma arbetstider och arbetsförhållanden (bl.a. kvälls-, natt- och helgjour, långa körsträckor, långa arbetsskift till följd av dessa). Dessutom innebär långa avstånd till tjänsterna att allt färre djurägare söker sig till kunder på grund av höga kostnader, vilket i sin tur innebär lägre inkomster för veterinärer. Det är också vanligt att veterinärer endast vill koncentrera sig på skötseln av sällskapsdjur. Rekryteringsproblemen är i allmänhet större ju mindre djurtätheten i området är.

Finlands befolkningstäthet är mindre än en femtedel av EU-genomsnittet, och därför är problemet med avstånden flera gånger så stort i Finland som i det övriga EU-området. Problemet kräver att de viktigaste veterinärtjänsterna på basnivå definieras som SGEI-tjänster i synnerhet i avlägsna områden. Den föreslagna ändringen, som hänför sig till definitionen av SGEI-servicehelheten utifrån regionala behov och regionalt beslutsfattande, möjliggör detta och tryggar därigenom förutsättningarna för företagsverksamhet och hobbyverksamhet i anslutning till djur samt möjligheterna att hålla sällskapsdjur på landsbygden.

5 Alternativa handlingsvägar

I förslaget om organiseringsansvaret för veterinärtjänster är det fråga om sådana ändringar som enligt kommissionens anvisning om reglerna om statligt stöd åtminstone måste göras i veterinärvårdslagen för att den nya lagen ska kunna träda i kraft. Det att det på ett riksomfattande plan fastställda organiseringsansvaret ändras så att det fastställs regionalt som en SGEI-helhet är visserligen principiellt en betydande ändring, men ändringarnas verkningar bedöms vara relativt små enligt det som angetts ovan. En ändring av lagen på det föreslagna sättet är möjlig utan att målen för veterinärvårdslagen äventyras. Andra alternativ, om sådana överhuvudtaget kan gestaltas, skulle innebära en betydligt större ändring med tanke på hela systemet och lagens syften.

Ett alternativ till den föreslagna ändringen är inte att den gamla lagen förblir i kraft, eftersom de motstridigheter i den som hänför sig till bestämmelserna om konkurrensneutralitet var den centrala orsaken för att stifta en ny lag.

6 Remissvar

Utlåtande om propositionen har begärts av följande remissinstanser: justitieministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, Livsmedelsverket, Konkurrens- och konsumentverket, Institutet för hälsa och välfärd, regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Finlands Kommunförbund, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, kommunerna, samarbetsområdena för miljö- och hälsoskyddet, Veterinärmedicinska fakulteten vid Helsingfors universitet, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Djurens hälsa ETT rf, Djurskyddet Finland rf, Animalia ry, Livsmedelsindustriförbundet rf, Finlands Veterinärförbund rf, Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto - Finlands Kommunalveterinärförbund ry, Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry - Finlands tillsynsveterinärförbund rf samt Konsumentförbundet rf.

Remisstiden var 18.12.2023–31.1.2024. Det kom in 41 remissvar, av vilka knappt två tredjedelar var utlåtanden av kommuner och kommunala samarbetsområden.

Nästan alla remissinstanser understödde eller hade åtminstone ingenting att invända mot förslaget att det ska kunna göras en regional helhetsbedömning vid fastställandet av organiseringsansvaret i fråga om veterinärtjänster. Också de föreslagna kriterierna för genomförandet av behovsprövningen fick understöd. I vissa utlåtanden uttrycktes dock oro över huruvida propositionen också kan ha negativa konsekvenser för jämlikheten mellan invånarna i olika kommuner.

I flera utlåtanden föreslogs tillägg till förteckningen över tjänster som definierar den maximala omfattningen av organiseringsansvaret. Tilläggen gällde ett flertal tjänster för sällskaps- och hobbydjur, i synnerhet bildiagnostik och sådana operationer som inte ingår i förteckningen. Förteckningen har behandlats ingående i samband med behandlingen av regeringspropositionen

om en totalreform av veterinärvårdslagen (RP 83/2022 rd) och det har inte kommit fram några egentliga nya synpunkter i frågan under remissbehandlingen. Förteckningen motsvarar miniminivån på de tjänster som för närvarande tillhandahålls i kommunerna, varför en utvidgning av förteckningen skulle innebära nya uppgifter för en del kommuner. Det är också fråga om en förteckning som har lagts fram för Europeiska kommissionen i samband med förhandlingar. Enligt den nya föreslagna lagstiftningen har alla kommuner möjlighet att till marknadspris erbjuda de tjänster som lyfts fram i utlåtandena.

Bestämmelsen om undantag från bolagiseringsskyldigheten hade en mer omfattande form under remissbehandlingen än vad som nu föreslås och delade kraftigt remissinstansernas åsikter. Kommunerna och de instanser som företräder dem samt bland annat djurskyddsorganisationerna understödde kraftigt undantaget, eftersom de ansåg att det ökar den flexibilitet som behövs för ordnandet av tjänsterna. Konkurrens- och konsumentverket ansåg att undantaget är för omfattande med tanke på konkurrensneutraliteten och att det är nödvändigt att begränsa det. Arbets- och näringsministeriet ansåg att det i första hand bör bedömas nationellt huruvida det är ändamålsenligt med ett undantag från bolagiseringsskyldigheten som är mera omfattande än organiseringsansvaret för veterinärtjänsterna. Ministeriet understödde dock inte det föreslagna undantaget och ansåg att om det ändå föreskrivs om ett sådant, bör särskild vikt fästas vid att kravet på en marknadsbaserad prissättning iakttas och att iakttagandet verifieras. Också finansministeriet förhöll sig reserverat till det föreslagna undantaget. Evidensia eläinlääkäripalvelut Oy motsatte sig kraftigt undantaget och betonade särskilt sin åsikt om att tjänster som överskrider basnivån inte hör till samhällets ansvar. Under den fortsatta beredningen avgränsades undantaget.

Veterinärmedicinska fakulteten vid Helsingfors universitet, flera kommuner inom verksamhetsområdet för Universitetets djursjukhus, undervisnings- och kulturministeriet samt Finlands Veterinärförbund ansåg att en delvis ny definition av det kommunala organiseringsansvaret och dess återverkningar på universitetets roll som offentlig serviceproducent enligt den nya veterinärvårdslagen kan äventyra tillgången till ett tillräckligt patientunderlag med tanke på utbildningen och forskningen och finansieringen av Universitetets djursjukhus. I propositionen anses det dock att den ändring som behövs i lagen på grund av reglerna om statligt stöd inte kan genomföras utan att ändringen har konsekvenser för de tjänster som universitetet producerar. Det är inte möjligt att föreskriva att vissa kommuner måste finansiera sådana universitetstjänster som inte hör till kommunernas organiseringsansvar.

En stor del av remissinstanserna föreslog att lagen ska träda i kraft eller börja tillämpas senare än vid den tidpunkt som föreslagits i remissfasen, alltså senare än ingången av 2025, så att kommunerna har tid att genomföra behövliga behovsbedömningar, planer och beslut och så att de kommunala enheterna hinner få riksomfattande anvisningar i tillräckligt god tid. Under den fortsatta beredningen av propositionen ändrades lagens ikraftträdandebestämmelse så att lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2026. I utlåtandena ansågs det också att rapporteringen i anslutning till stöd för SGEI-tjänster kommer att vara en utmaning för kommunerna och att man behöver få tillräckliga anvisningar från staten i fråga om den.

Flera kommuner och samarbetsområden i Östra Finland har föreslagit att bestämmelserna i veterinärvårdslagen ska ändras så att staten utöver veterinärernas djurskyddsarbete också ersätter det tillsynsarbete i fråga om djurskydd som görs av den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen. Förslag i anslutning till detta har inte tagits in i propositionen under den fortsatta beredningen, men vid jord- och skogsbruksministeriet har man inlett beredningen av ett ändringsförslag och ett utredningsarbete om dess konsekvenser. Om man utifrån utredningen beslutar sig för att föreslå att förslaget genomförs, kan

ändringsförslaget fogas till den proposition om vissa ändringar i lagen om djurvälstånd som är under beredning.

Utlåtandena och ett sammandrag av dem kan läsas på projektets webbplats.
<https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM047:00/2023>

7 Specialmotivering

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde. Det föreslås att bestämmelsen i 1 mom. om lagens syfte i fråga om tillgången på veterinärtjänster ändras. Enligt momentet är syftet med lagen att främja och upprätthålla djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan, särskilt genom att säkerställa kvaliteten på veterinärtjänster och genom att trygga jämlika och fungerande offentliga veterinärtjänster till ett skäligt pris i hela landet. Eftersom organiseringsansvaret för offentliga tjänster enligt förslaget inte längre ska vara enhetligt till sitt innehåll inom alla regioner, ändras formuleringen i momentet genom att man stryker ordet offentliga i fråga om tjänsterna och föreskriver att det är det allmännas skyldighet att se till att tillgången till tjänster tryggas. Kommunen ska genom en bedömning av behovet säkerställa tillgången på sådan nödvändig basservice som det föreskrivs om i lagen också i det fall att kommunen inte själv till alla delar ordnar dessa tjänster.

Hänvisningen till den upphävda djurskyddslagen ändras i 3 mom. så att det hänvisas till lagen om djurvälstånd.

2 §. Definitioner. Hänvisningen till djurskyddslagen ändras i 1 mom. 1 punkten i paragrafen så att det hänvisas till lagen om djurvälstånd.

8 §. Veterinärtjänster som är nödvändiga med tanke på det allmänna intresset. Förteckningen över de veterinärtjänster som är nödvändiga för djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan flyttas från 9 § till denna paragraf. Förteckningens innehåll ändras inte, men det inledande stycket i paragrafen ändras så att det framgår att de tjänster som ingår i förteckningen omfattas av det offentliga organiseringsansvaret till behövliga delar, och inte nödvändigtvis i sin helhet. Förteckningen visar i fortsättningen den maximala omfattningen av det utbud av tjänster som omfattas av organiseringsansvaret.

Förteckningen flyttas av författningstekniska skäl. I flera bestämmelser i veterinärvårdslagen hänvisas det till tjänster enligt 9 § när man avser tjänster som ingår i kommunernas organiseringsansvar. Om 9 § i fortsättningen begränsas till att gälla endast dessa tjänster, kan man undvika behovet att ändra dessa hänvisningsbestämmelser.

I den gällande 8 § föreskrivs det om de personer eller sammanslutningar som äger eller innehar husdjur för vilka kommunerna ska tillhandahålla tjänster. Enligt propositionen ska denna bestämmelse flyttas till 10 §.

9 §. Organiseringsansvar för veterinärtjänster. I paragrafen föreskrivs det om bestämningsgrunderna för det kommunala organiseringsansvaret för veterinärtjänster.

Enligt 1 mom. bestäms omfattningen av varje organisatörs organiseringsansvar på basis av regionala behov. När organiseringsansvaret bestäms ska dock de minimikrav på organiseringsansvarets innehåll som det föreskrivs om i paragrafen beaktas liksom de övriga kriterier som preciserar bestämmandet av ansvaret.

I lagen avses enligt 3 § 4 mom. med organisatör kommuner samt också samkommuner och samarbetsområden för miljö- och hälsoskyddet till den del de sköter uppgifter i sådant samarbete som avses i kommunallagen.

Organiseringsansvaret omfattar åtminstone de tjänster som nämns i 2 mom. i paragrafen. Dessa är basservice enligt förteckningen i 8 § för djur som hålls för livsmedels- eller pälproduktion samt akut veterinärhjälp för alla djur. Som det konstaterats ovan betyder akut veterinärhjälp sådan omedelbar bedömning och vård som krävs när ett djur plötsligt och allvarligt insjuknar eller skadas eller om en sjukdom förvärras, och som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller djuret utsätts för avsevärt lindande, samt avlivning av ett djur på djurskyddsgrunder. I regeringens proposition om veterinärvårdslagen (bl.a. sidorna 19–21) konstateras det att det enligt gjorda utredningar och enkäter förekommer betydande problem när det gäller tillgången till i synnerhet veterinärjour dygnet runt samt tjänster för nyttodjur och att det i största delen av landet sannolikt inte skulle gå att producera dessa tjänster i form av privat driven verksamhet. Därför anses det att kommunerna inte kan låta bli att producera dessa tjänster.

I akut veterinärhjälp kan utöver vård som avses i förteckningen i 8 § också ingå sådana åtgärder i anslutning till bedömning av vårdbehovet som förutsätts för den. Även om det utifrån förhandsuppgifter och utan en veterinärs kliniska undersökning inte är uppenbart att ett djur behöver akut vård men det finns tydliga tecken på att sådan vård kan behövas, hör undersökning av djuret till akut veterinärhjälp och sålunda till kommunernas organiseringsansvar.

Enligt 3 mom. i paragrafen omfattas andra tjänster enligt 8 § av organiseringsansvaret till den del organiseringen behövs för att säkerställa en tillräcklig regional tillgång av tjänsterna till ett skäligt pris samt en ändamålsenlig skötsel av de uppgifter som nämns i 2 mom. och andra uppgifter som föreskrivs för organisatören i veterinärvårdslagen.

Denna formulering möjliggör en regionspecifik bedömning av de behov av allmänt intresse som avses i EU-rätten. Utgångspunkten är det regionala marknadsläget och en bedömning av i vilken mån det privata utbudet räcker till för att bemöta behoven hos regionens invånare att få sådana jämlika och fungerande veterinärtjänster till ett skäligt pris som nämns i bestämmelsen om lagens syfte. Som det konstaterats ovan omfattar behovsbedömningen både en tjänstespecifik bedömning och en bedömning av hurudan servicehelhet som i praktiken åtminstone krävs för upprätthållandet av egen produktion och skötseln av de föreskrivna veterinärvårdsuppgifterna inom respektive region.

Det kan alltså beroende på regionen finnas olika grunder för att i organiseringsansvaret inkludera tjänster på basnivå för sällskaps- och hobbydjur som räknas som annat än akut veterinärhjälp. En orsak kan vara att det inte alls finns privata tjänster att tillgå eller att tillgången till dem eller deras täckning är otillräcklig. Bristerna kan hänföra sig till exempel till öppettiderna, begränsningar av tjänsterna i fråga om åtgärder eller djurarter eller ett högt pris på tjänsterna.

Motiveringarna när det gäller att trygga organisatörens egen tjänsteproduktion kan i synnerhet hänföra sig till det att tjänsterna inte nödvändigtvis kan ordnas på annat sätt än som en viss minimihelhet, där också understödda tjänster som produceras för sällskaps- och hobbydjur ingår. I praktiken bestämmer akut veterinärhjälp behovet av kommunala veterinärtjänster inom regionen. Frågan har behandlats ovan bland annat i avsnitt 4.2.2. Det centrala syftet med den föreslagna ändringen, liksom med den nya lagen, är att trygga den kommunala veterinärvårdens verksamhetsmöjligheter utan de problem som den gamla lagen medför. En skyldighet för kommunerna att dela in basservicen i separata, oändamålsenliga delar på grund av

bolagiseringsskyldigheten samt till följd av detta en betydande minskning av den bland annat för djursjukdomsberedskapen viktiga resursen med officiella veterinärer innebär en väsentlig olägenhet för ordnandet av verksamheten. För en fungerande servicehelhet kan det också krävas att alla i 8 § nämnda tjänster ordnas också i situationer där det i området också finns veterinärtjänster på marknadsvillkor. Då kan organisatören motivera ordnandet av alla de tjänster som nämns i 8 § med behovet att trygga en ändamålsenlig skötsel av de andra uppgifter som föreskrivs i veterinärvårdslagen.

Det är inte heller skäligt eller med tanke på den praktiska verksamheten ens möjligt att förekomsten av skyldigheter som beror på någon annan lag, såsom bolagiseringsskyldigheten, som inverkar på organiseringen av och tillgången till nödvändiga grundläggande tjänster snabbt kan variera endast på grund av privata tjänsteleverantörers inträde på marknaden eller en ändring i deras serviceutbud eller till exempel deras öppettider. Krav som är öppna för tolkning och som varierar är problematiska med tanke på rättssäkerheten, förutsägbarheten och det praktiska ordnandet av tjänsterna. Organisatörerna har alltid i sista hand organiseringsansvaret för alla tjänster enligt 8 §, varför de är skyldiga att reagera på marknadsbrister inom sitt verksamhetsområde, såsom att den privata serviceverksamheten lämnar marknaden. Tryggandet av den offentliga basservicen säkerställs av att organisatören inte är tvungen att göra drastiska förändringar såsom väsentlig avveckling av verksamhet för att reagera på plötsliga förändringar i det privata tjänsteutbudet som inte nödvändigtvis ens är bestående.

Kommunen ska följa de privata aktörernas utbud inom området och bedöma hur väsentliga ändringar i det eventuellt påverkar organiseringsansvaret eller dimensioneringen av de tjänster som ordnas. Paragrafen innehåller dock inga bestämmelser om när organisatörerna ska göra en omprövning när det gäller omfattningen av deras organiseringsansvar. I praktiken är omprövningen och bemötandet av servicebehovet bundna till frekvensen av kommunens beslutsfattande och budget samt bland annat till förfaranden som hänför sig till personal som innehar tjänster. Vid bedömningen av tidsspannet för kommunernas verksamhet ska också skälighetsaspekter beaktas, även om det också är viktigt att sträva efter att förbereda sig på kommande problem så att de brister som uppstår i den regionala tillgången på tjänster kan förhindras. Skälighetsaspekterna kan förutsätta att tidsintervallet mellan en ny helhetsbedömning av marknadsläget och bemötandet av ändringarna till följd av den är minst en planperiod, dvs. tre år. Denna period stämmer överens med bland annat det som i 15 § 3 mom. i lagen om offentlig upphandling och koncession föreskrivs om tidsspannet för en marknadsundersökning som hänför sig till en öppenhetsannons.

De tolkningar av konkurrenslagstiftningen som hänför sig till en bedömning av det privata serviceutbudet och marknadsbristen utgår från att de administrativa gränserna, såsom kommunernas eller samarbetsområdenas gränser, inte är avgörande vid områdesdefinitionerna, utan det är möjligt att det också inom samma administrativa område finns sinsemellan olika slags områden med tanke på servicebehovet. I fråga om servicebehovet är det vid bedömningen viktigt att djurägare har möjlighet att få service på det sätt som lagen kräver, det vill säga inom ett rimligt avstånd och inom rimlig tid. Tolkningen av dessa rimlighetskrav har styrts genom de allmänna mål som ska tas in i den riksomfattande planen för veterinärtjänster. Avsikten är att det även i fortsättningen ska skapas anvisningar på riksnivå för bedömningen av servicebehovet i syfte att trygga tillräcklig enhetlighet i bedömningen, dock utan att för mycket begränsa de kommunala myndigheternas prövningsrätt när det gäller att beakta de lokala förhållandena.

Bestämmelsen i 10 § 6 mom. i den lag som ändras blir 9 § 4 mom. i förslaget. Enligt momentet ska man vid dimensioneringen av veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret beakta de tjänster som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller inom organisatörens område. I kriterierna i det föreslagna 3 mom. ingår redan utgångspunkten att när icke-

brådsökande tjänster enligt 8 § produceras för sällskaps- och hobbydjur inom ett område där det också finns ett privat utbud, produceras bara den mängd tjänster som förutsätts för en ändamålsenlig skötsel av de andra uppgifter som föreskrivits för organisatören. Detta påverkas i praktiken särskilt av hur stor veterinärresurs som behövs för att joursystemet ska fungera. En ändamålsenlig dimensionering av de kommunala tjänsterna ska dock bedömas också i fråga om icke-brådsökande tjänster för produktionsdjur, eftersom det inom en del regioner också finns ett privat utbud som gäller dessa djur.

Kommunala beslut kan enligt 143 § i kommunallagen verkställas trots eventuellt ändringssökande, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställigheten eller det är fråga om en situation där verkställandet gör det onödigt att anföra besvär. Det anses att bestämmelsen i tillräcklig utsträckning tryggar kommunens möjligheter att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter samt kontinuiteten i de nödvändiga veterinärtjänsterna.

Paragrafen gäller inte andra tjänster än de som ingår i förteckningen i 8 § även om kommunen beslutar att producera sådana här tjänster till ett lägre pris än marknadspriset i sådana avlägsna områden där inte finns konkurrensläge på marknaden. På sådana tjänster tillämpas vad som i 17 § föreskrivs om att ta ut kundavgifter samt om de krav som hänför sig till tjänsternas kvalitet.

10 §. Tillgång till veterinärtjänster. Till paragrafens 1 mom. flyttas en bestämmelse från 8 §, enligt vilken de tjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska finnas tillgängliga för de husdjur vars ägare eller innehavare har sin bostads- eller hemort inom organisatörens område. I bestämmelsen förutsätts dessutom att veterinärtjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen ska finnas tillgängliga för husdjur som hålls inom organisatörens område.

Paragrafens gällande 1 mom., enligt vilket organisatören ska se till att sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret är tillgängliga vardagar åtminstone under tjänstetid, blir 2 mom. i förslaget.

I 3 mom. i paragrafen sammanförs gällande 2 och 3 mom. om tillgången till akut veterinärhjälp. Definitionen av akut veterinärhjälp stryks emellertid här, eftersom begreppet definieras redan i det föreslagna 9 § 2 mom.

Paragrafens 4 och 5 mom. ändras inte. I dem föreskrivs det om att tjänsterna ska finnas tillgängliga inom skälig tid och på skäligt avstånd med tanke på dem som använder tjänsterna och med beaktande av de geografiska förhållandena samt om när tjänsterna ska ordnas så att veterinären producerar tjänsten på djurhållningsplatsen.

Som det konstateras ovan flyttas paragrafens 6 mom. om dimensioneringen av veterinärtjänster till 9 §.

15 §. Avgifter som organisatören tar ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret. I 4 mom. i paragrafen finns ett bemyndigande för statsrådet att utfärda närmare bestämmelser om det krav på skälighet i fråga om de avgifter som tas ut för tjänsterna i förteckningen till den del det är fråga om de tjänster som anses vara allra viktigast för trygghet av djurs hälsa och välfärd och av folkhälsan. Syftet är att bemyndigandet att utfärda förordning endast används om det uppstår särskilda grunder för att fastställa ett högsta belopp för vissa avgifter. På grund av den nya utformningen av organiseringsansvaret för veterinärtjänster behöver det i momentet preciseras att bemyndigandet endast gäller avgifter för de tjänster som omfattas av det offentliga organiseringsansvaret.

17 §. Ordnande av andra veterinärtjänster än sådana som omfattas av organiseringsansvaret. Det föreslås att 3 mom. om bolagiseringsskyldigheten ändras. I det gällande momentet ingår en hänvisning till den i kommunallagen föreskrivna skyldigheten för kommunen att överföra verksamhet som bedrivs i ett konkurrensläge på marknaden till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse. Bestämmelser om undantag från denna i 126 § i kommunallagen föreskrivna skyldighet finns i 127 § i den lagen. På veterinärtjänster kan närmast ett undantag enligt 1 mom. 1 punkten i paragrafen tillämpas, vilket gäller verksamhet som anses vara obetydlig.

Tolkningen av vad som är obetydlig verksamhet är dock förknippad med vissa problem. Enligt regeringens proposition med förslag till kommunallag (RP 268/2014 rd) avses i den lagen med obetydlig verksamhet sporadisk verksamhet på marknaden samt verksamhet som inte har några marknadseffekter eller där dessa effekter är små. Med sporadisk verksamhet avses att kommunen inte kan planera sin verksamhet så att den fortlöpande producerar varor och tjänster för marknaden. Vad som är obetydligt ska enligt motiveringen ges en strikt tolkning och kan inte bedömas enbart på basis av verksamhetens ringa andel.

De ovan nämnda tolkningar och osäkerhetsfaktorer som hänför sig till obetydlighetskriteriet kan leda till att kommunerna är försiktiga med att tillhandahålla tjänster som kompletterar den lagstadgade basservicen, även om det med tanke på allmänna intressen skulle finnas ett begränsat behov av dem. Detta har också uppmärksammats i riksdagens jord- och skogsbruksutskotts betänkande om veterinärvårdslagen (JsUB 21/2022 rd). Av denna anledning föreslås i momentet ett undantag från bolagiseringsskyldigheten som utgår från särskilda behov inom veterinärvården. I förslaget är det fråga om sådana särskilda bestämmelser som avses i 127 § 1 mom. 2 punkten i kommunallagen. Med stöd av den punkten tillämpas inte bolagiseringsskyldigheten när det i någon annan lag uttryckligen föreskrivs att kommunen får producera tjänster på marknaden även om det sker i ett konkurrensläge.

För kunderna inom den kommunala veterinärvården är det en fördel om kommunerna kan tillhandahålla också vissa tjänster som kan anses behövliga men som inte omfattas av organiseringsansvaret. Den föreslagna bestämmelsen förtydligar rättsläget och tillför det kommunala systemet flexibilitet så att man till exempel i vissa situationer kan undvika att sjuka djur flyttas någon annanstans för fortsatt vård. Propositionens förslag om en omarbetning av kriterierna för kommunernas organiseringsansvar kan begränsa kommunernas lagstadgade roll i en del områden samt öka andelen tjänster med marknadsbaserad prissättning av de veterinärtjänster som kommunerna ordnar. Denna ändring ökar osäkerheten och problemen i anslutning till bolagiseringsskyldigheten och därigenom behovet av undantag. Undantaget från bolagiseringsskyldigheten bidrar också till att minska kommunernas motivation att övertolka omfattningen av sitt organiseringsansvar i ljuset av de föreskrivna kriterierna, eftersom förslaget erbjuder dem möjligheter att tillhandahålla sådan basservice för husdjur som avses i 8 § till marknadspris utan de hinder och utmaningar som hänför sig till bolagiseringen. På detta sätt har undantaget positiva effekter också med tanke på konkurrensneutraliteten.

Undantaget ska emellertid inte vara obegränsat, utan det föreslås ett krav på proportionalitet i tjänsteproduktionen. Avsikten är inte att kommunerna ska ordna i synnerhet veterinärtjänster på specialiserad nivå i större utsträckning eller börja utvidga sin verksamhet, utan tjänsterna har ansetts ha en högst begränsad, kompletterande roll i kommunens verksamhet. Enligt det föreslagna momentet ska produktion av tjänster som tillhandahålls i ett konkurrensläge utan bolagisering i fråga om innehåll och dimensionering vara proportionerlig med beaktande av den offentliga veterinärvårdens grundläggande uppgift samt situationen för privata veterinärtjänsteproducenter. Den kommunala veterinärvården har till uppgift att trygga fungerande veterinärtjänster som motsvarar invånarnas behov, inte att konkurrera med den

privata tjänsteproduktionen. Utgångspunkten ska enligt förslaget vara att djurägarna skaffar vård på specialiserad nivå hos privata veterinärtjänsteproducenter. Om kravet på proportionalitet i anslutning till bolagiseringsavdraget inte uppfylls, kan Konkurrens- och konsumentverket, om förutsättningarna enligt 30 a § i konkurrenslagen uppfylls, ålägga bolaget att bolagisera verksamheten.

Om de tjänster som avses i paragrafen inte ordnas i ett konkurrensläge på marknaden, är bolagiseringsskyldigheten enligt kommunallagen inte tillämplig. Det kan närmast vara fråga om sådana avlägsna områden där det inte finns något privat utbud av veterinärtjänster på specialnivå och för vilka det oberoende av kommunens affärsverksamhet inte är sannolikt att ett sådant utbud uppstår.

18 §. *Offentliga veterinärtjänster som produceras av Universitetets djursjukhus.* I 1 mom. hänvisas det i fråga om de tjänster som produceras av Helsingfors universitet till den förteckning över tjänster som finns i gällande 9 §. Det föreslås att ordalydelsen i hänvisningsbestämmelsen ändras så att det framgår att det till universitetets roll som offentlig tjänsteproducent hör att inom sitt verksamhetsområde producera de veterinärtjänster i förteckningen som omfattas av organisatörernas organiseringsansvar.

Eftersom det enligt förslaget kan förekomma skillnader i kommunernas organiseringsansvar, förtydligar ändringen det att universitetets roll som offentlig serviceproducent inte heller efter lagändringen för någon viss kommun kan vara mera omfattande än kommunens egen roll. I momentet behålls den bestämmelse enligt vilken universitetet producerar tjänster i den omfattning som krävs för ett ändamålsenligt ordnande av veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning. Detta innebär att universitetets roll vid behov kan vara snävare än kommunens roll, även om möjligheten sannolikt är ganska teoretisk.

I paragrafens 4 mom. föreslås en huvudsakligen teknisk ändring. I momentet föreskrivs det att universitetet när det producerar veterinärtjänster enligt paragrafen ska iaktta de skyldigheter för kommunala organisatörer i fråga om tillgången till och kvaliteten på veterinärtjänster som det föreskriv om i de paragrafer som det hänvisas till i momentet. Hänvisningen till 9 § stryks, eftersom den enligt förslaget i fortsättningen endast gäller beslut om omfattningen av det kommunala organiseringsansvaret och dimensioneringen av den kommunala tjänsteproduktionen.

33 §. *Insyns- och rapporteringsskyldighet i fråga om veterinärtjänster som stöds med offentliga medel.* Vid tillämpning av SGEI-beslutet ska de insyns- och rapporteringsskyldigheter som ingår i SGEI-systemet iakttas. Dessutom ska kraven på separat redovisning beaktas, om aktören producerar också andra tjänster än SGEI-tjänster.

Paragrafen innehåller redan bestämmelser som gäller insynskrav i fråga om offentligt stöd av allmänt ekonomiskt intresse, såsom särredovisning och transparens i fråga om kostnader av olika slag. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., av vilket det framgår att stöd för veterinärtjänster som omfattas av kommunernas organiseringsansvar ska rapporteras till kommissionen i enlighet med Europeiska unionens regler om statligt stöd. Det föreslås att det i paragrafens rubrik utöver insynsskyldigheten också nämns rapporteringsskyldigheten. Rapporteringsskyldiga är stödmyndigheterna, det vill säga kommunerna. Enligt det föreslagna momentet har dessa till uppgift att lämna uppgifter till jord- och skogsbruksministeriet som ansvarar för förvaltningsområdet. Jord- och skogsbruksministeriet levererar de sammanställda uppgifterna till arbets- och näringsministeriet som sänder dem vidare till kommissionen.

37 §. Ikraftträdande. Ikraftträdandebestämmelsen i 1 mom., enligt vilken bestämmelser om ikraftträdandet av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet, föreslås bli ändrad. Eftersom ikraftträdandebestämmelsen föranleddes av behovet att få Europeiska kommissionens syn på tillämpningen av reglerna om statligt stöd på offentliga veterinärtjänster och eftersom den förhandlingsprocess som förts med kommissionen har avslutats, föreslås det att riksdagen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 januari 2026.

38 §. Övergångsbestämmelser. Det föreslås att paragrafens 3 mom. ändras så att en organisatör som vid ikraftträdandet av lagen inte tar ut avgifter av ägarna eller innehavarna till de djur som vårdas vid mottagningen ska börja ta ut avgifter enligt 15 § 1 mom. inom ett år från lagens ikraftträdande. Övergångstiden på två år enligt den paragraf som ska ändras verkar onödigt lång med tanke på att veterinärvårdslagen föreslås träda i kraft först år 2026.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Propositionen innehåller inga bemyndiganden att utfärda föreskrifter eller nya bemyndiganden att utfärda förordningar. Det föreslås att det i det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i 15 § 4 mom. i veterinärvårdslagen görs en teknisk precisering som föranleds av de föreslagna ändringarna men som inte ändrar innehållet i bemyndigandet. Bemyndigandet att utfärda förordning gäller möjligheten att föreskriva om maximibeloppen för de avgifter som tas ut för de veterinärtjänster som är viktigast för tryggheten av djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan. Bestämmelsen ingår i lagen för den händelse att det framöver uppstår ett särskilt behov av att förenhetliga de högsta priserna för vissa åtgärder med beaktande av kundernas jämlikhet och tillgången till offentliga tjänster.

9 Ikraftträdande

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Den föreslagna lagen innebär att kommunerna före den nya lagens föreslagna ikraftträdande, dvs. före 2026, bör fatta beslut om omfattningen av organiseringsansvaret för veterinärtjänster samt genomföra en marknadsbaserad prissättning för de tjänster som inte omfattas av organiseringsansvaret. Den föreslagna tiden för ikraftträdandet anses möjliggöra beredning av besluten. Det föreslås inte att ikraftträdandet senareläggs mer än så, eftersom de problem som hänför sig till servicesystemets överensstämmelse med reglerna om statligt stöd behöver åtgärdas så snart som möjligt.

10 Verkställighet och uppföljning

Avsikten är att man ska följa upp hur den föreslagna regleringen fungerar via det samarbete mellan myndigheter och intressentgrupper som hänför sig till lagens verkställighet samt myndighetstillsynen i anknytning till lagen. Vid behov låter man göra särskilda utvärderingar i efterhand av hur systemet med kommunala veterinärtjänster fungerar.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

11.1 Kommunernas självstyrelse

Enligt 121 § i grundlagen ska kommunernas förvaltning grunda sig på självstyrelse för invånarna. Bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis innebär den kommunala självstyrelsen särskilt att kommuninvånarna har rätt till

förvaltningsorgan som de själva har valt och att kommunen har rätt att själv fatta beslut om sin ekonomi (GrUU 14/1986 rd). Genom vanliga lagar får det inte göras sådana ingrepp i självstyrelsens mest centrala särdrag att självstyrelsen urholkas i sak (GrUU 31/1996 rd). Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis betonat att när kommunerna åläggs uppgifter ska det i enlighet med finansieringsprincipen också ses till att kommunerna har faktiska förutsättningar att klara av dem (se GrUU 16/2014 rd, s. 2/II och de utlåtanden som nämns där).

Veterinärvårdslagen har stiftats med medverkan från grundlagsutskottet. I sitt utlåtande (GrUU 49/2022 rd, s.2–3) behandlade grundlagsutskottet organiseringsansvaret för veterinärtjänster i förhållande till 121 § i grundlagen. Även om propositionen för en del regioner innebar en utvidgning av kommunernas organiseringsansvar i fråga om tjänster som gäller sällskaps- och hobbydjur, ansåg inte grundlagsutskottet att propositionen var problematisk i förhållande till den kommunala självstyrelsen och finansieringsprincipen. Med avseende på kommunernas självstyrelse fäste utskottet dock uppmärksamhet på vissa formuleringar i bestämmelserna om Helsingfors universitets ställning. Utlåtandet har till denna del beaktats i de ändringsförslag som jord- och skogsbruksutskottet gjort och som godkänts av riksdagen.

Den nu föreslagna ändringen ger, liksom den gamla lagen som fortfarande är i kraft, kommunerna prövningsrätt att bedöma till vilken del organiseringsansvaret också innefattar andra grundläggande tjänster för sällskaps- och hobbydjur än sådana som kategoriseras som akut veterinärhjälp. Förslaget innebär ingen ändring i de bestämmelser som ger kommunerna en mer omfattande prövningsrätt än tidigare när det gäller att ta ut kundavgifter. Med beaktande av de nämnda omständigheterna anses propositionen inte vara problematisk i förhållande till 121 § i grundlagen.

11.2 Jämlikhet

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Grundlagsutskottet har ansett att kravet på jämlikhet i princip förutsätter lika behandling oberoende av bland annat boningsort (GrUU 24/2017 rd s. 4, GrUU 59/2001 rd s. 2). Vid bedömningen av kommun- och servicestrukturreformen har grundlagsutskottet ansett det vara viktigt att reformen verkställs med seriös hänsyn till att invånare i kommuner i olika delar av landet bemöts jämlikt (GrUU 37/2006 rd, s. 2–3). Jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen kräver ändå inte att alla människor i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana. Grundlagsutskottet har i sin etablerade ståndpunkt ansett att jämlikhetsprincipen inte kan sätta stränga gränser för lagstiftarens prövning när lagstiftningen ska anpassas efter samhällsutvecklingen vid en viss tidpunkt (se t.ex. GrUU 11/2012 rd, s. 2 och de utlåtanden som det hänvisas till där). Det centrala är om varje differentiering kan motiveras på ett acceptabelt sätt med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna (se t.ex. GrUU 75/2014 rd, GrUU 67/2014 rd, GrUU 31/2014 rd, GrUU 46/2006 rd s. 2).

De föreslagna ändringarna innebär att det blir regionala skillnader i organiseringsansvarets omfattning och att omfattningen bestäms genom kommunalt beslutsfattande utifrån en regional behovsprövning. Förslaget anses inte vara problematiskt med tanke på jämlikheten mellan personer som bor i olika kommuner, eftersom alla kommuner som det redan konstaterats alltid ha sistahandsansvaret för ordnandet av veterinärtjänster som är nödvändiga med tanke på det allmänna intresset i de fall då tillräcklig regional tillgång till tjänsterna till skäligt pris inte annars är tryggad.

11.3 Näringsfrihet

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Grundlagsutskottet har ansett att skötseln av förvaltningsuppgifter som i regel hör till myndigheter inte omfattas av den i 18 § 1 mom. i grundlagen tryggade näringsfriheten. Grundlagens bestämmelse om näringsfrihet kan inte tolkas så att den till exempel skulle förutsätta att skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift öppnas för fri konkurrens (GrUU 27/2012 rd s. 3, GrUU 21/2010 rd s. 6 och de utlåtanden som det hänvisas till där). Däremot omfattas tillhandahållandet av sådana tjänster som står utanför det lagstadgade organiseringsansvaret i regel av näringsfriheten. I den nya veterinärvårdslagen och de ändringar som nu föreslås i den har man beaktat denna åtskillnad, då tjänster som omfattas av organiseringsansvaret och andra tjänster tydligare än förut har skilts åt bland annat i bestämmelserna om kundavgifter. Bestämmelserna om de sistnämnda tjänsterna har samordnats med kraven på konkurrensrätt.

11.4 Kulturella rättigheter

Bestämmelserna i 18 § om Helsingfors universitets ställning anknyter till 16 § i grundlagen. Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Enligt 3 mom. i samma paragraf är vetenskapens och den högsta utbildningens frihet tryggad.

Helsingfors universitets roll som offentlig producent av veterinärtjänster enligt den nya veterinärvårdslagen är ny i förhållande till den gällande lagstiftningen. För närvarande har det avtalats om de tjänster som produceras av Universitetets djursjukhus genom avtal som baserar sig på frivillighet mellan universitet och kommunerna inom djursjukhusets verksamhetsområde.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om veterinärvårdslagen konstaterat att med tanke på universitetens självstyrelse är inte bara lagens bestämmelser om ersättning för de veterinärtjänster som universitetet producerar betydelsefulla, utan också bestämmelserna om begränsningar i den uppgift att producera tjänster som universitetet åläggs. Grundlagsutskottet anser att uppgiften att producera tjänster i detta avseende på behörigt sätt är avgränsad till den omfattning som krävs för ett ändamålsenligt ordnande av veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning. (GrUU 49/2022 rd, s.3). Propositionen avlägsnar inte denna begränsning eller kommunernas skyldighet att betala ersättning för de tjänster som Universitetets djursjukhus producerar.

Genom det nya sättet att bestämma kommunernas organiseringsansvar kan universitetets roll som offentlig serviceproducent dock i någon mån begränsas och de ersättningar som universitetet får från kommunerna därigenom minska. Finansieringslösningen enligt lagen baserar sig nämligen på att skyldigheten att betala ersättning till universitetet inte får belasta kommunerna inom djursjukhusets verksamhetsområde mer än vad deras egen tjänsteproduktion skulle föranleda. Ändringen bedöms dock inte minska tillgången till det patientunderlag som behövs för djursjukhusets undervisning och forskning på ett så betydande sätt jämfört med den lag som föreslås bli ändrad att tillgodoseendet av de kulturella rättigheter som tryggas i grundlagen äventyras. Också efter ändringen är ställningen för de tjänster som produceras av Universitetets djursjukhus fortfarande starkare än kommunernas ställning enligt den gällande gamla lagen som är beroende av upphandling i enlighet med upphandlingslagstiftningen.

På de grunder som nämns ovan kan lagförslaget enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av veterinärvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i veterinärvårdslagen (285/2023) 1 §, 2 § 1 punkten, 8–10 §, 15 § 4 mom., 17 § 3 mom., 18 § 1 och 4 mom., 33 §, 37 § 1 mom. samt 38 § 3 mom. som följer:

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att främja och upprätthålla djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan, särskilt genom att säkerställa kvaliteten på veterinärtjänster och genom att med det allmännas åtgärder trygga jämlika och fungerande veterinärtjänster till ett skäligt pris i hela landet.

Denna lag innehåller bestämmelser om ordnande och styrning av veterinärtjänster samt om tillsynen över tjänsterna.

Denna lag innehåller också bestämmelser om den tillsyn över livsmedelssäkerhet, djurs hälsa och djurs välfärd som utövas i kommunerna samt det arbete med att bekämpa djursjukdomar som bedrivs i kommunerna. Bestämmelser om detta finns även i

- 1) livsmedelslagen (297/2021);
- 2) lagen om djursjukdomar (76/2021);
- 3) lagen om animaliska biprodukter (517/2015);
- 4) lagen om djurvälfärd (693/2023);
- 5) lagen om transport av djur (1429/2006);
- 6) lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014);
- 7) lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *husdjur* tamdjur som människan håller och sköter i nyttsyfte, som sällskap eller som hobby, renar, hägnade däggdjur och fåglar, odlade bin samt vattenbruksdjur, dock inte sådana djur som omfattas av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013) eller djur som hålls i sådana djurparker som avses i 5 § 1 mom. 15 punkten i lagen om djurvälfärd,
-

8 §

Veterinärtjänster som är nödvändiga med tanke på det allmänna intresset

Veterinärtjänster som är nödvändiga för djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan och som till behövliga delar ska tryggas genom det offentliga organiseringsansvaret är

- 1) allmän undersökning och bedömning av hälsotillståndet i syfte att fastställa djurs hälsa,
- 2) identitetsmärkning av katter och hundar,

3) djurhälsobesök enligt artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag") samt hälsovårdsbesök vid djurhållningsplatser där djur hålls för livsmedelsproduktion och hälsovårdsplanerna för dessa djurhållningsplatser,

4) vaccinering,

5) åtgärder för att fördriva och förebygga parasiter,

6) nödvändiga grundläggande åtgärder som gäller mun- och tandvård eller, om det är ändamålsenligt med beaktande av åtgärdens omfattning eller svårighetsgrad, remiss till fortsatt vård,

7) avhorning och borttagande av hornanlag hos nötkreatur och getter,

8) kontroller och undersökningar i anknytning till reproduktion samt behandling av reproduktionsproblem när det gäller nötkreatur, svin, får, getter och renar som hålls för livsmedelsproduktion,

9) kastrering av nötkreatur, svin, får, getter, renar, hundar och katter samt sterilisering av katter,

10) klinisk undersökning av ett sjukt djur och bedömning av vårdbehovet, tagning av sedvanliga prov och snabbtestning av dem eller sändande av dem för laboratorieundersökningar i syfte att utreda orsaken till djurets sjukdom samt vid behov remittering av djuret till fortsatta undersökningar,

11) sådan vård av ett sjukt djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion som det är möjligt att ge på djurhållningsplatsen och i vilken det också ingår operation av löpmagen på nötkreatur,

12) grundläggande vård av första hjälpen-karaktär som behövs för något annat än ett i 11 punkten avsett djur, i vilken det ingår konservativ behandling av störningar i matsmältningskanalen och urinvägarna, behandling av inflammations- och smärttillstånd, behandling av chocktillstånd, behandling av metaboliska störningar, suturering av sår, annan motsvarande vård som högst omfattar ringa kirurgiska åtgärder, immobilisering av frakturer hos de vanligaste små husdjuren samt sådan fortsatt behandling eller läkemedelsbehandling som är nödvändig i anslutning till vården och vid behov remittering av djuret till fortsatt behandling,

13) förlossningshjälp i vilken ingår kejsarsnitt på nötkreatur, får, getter och katter,

14) avlivning av djur.

9 §

Organiseringsansvar för veterinärtjänster

Omfattningen av varje organisatörs organiseringsansvar bestäms på basis av regionala behov med beaktande av vad som föreskrivs i denna paragraf.

Organisatören ska ordna de tjänster som avses i 8 § åtminstone för djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion. Dessutom ska det ordnas sådan omedelbar bedömning och vård som krävs när ett djur plötsligt och allvarligt insjuknar eller skadas eller om en sjukdom förvärras, och som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller djuret utsätts för avsevärt lindande, samt avlivning av ett djur på djurskyddsgrunder (*akut veterinärhjälp*).

Andra tjänster enligt 8 § omfattas av organiseringsansvaret till den del organiseringen behövs för att säkerställa en tillräcklig regional tillgång av tjänsterna till ett skäligt pris samt en ändamålsenlig skötsel av de uppgifter som nämns i 2 mom. och andra uppgifter som föreskrivs för organisatören i denna lag.

Vid dimensioneringen av veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska de tjänster som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller inom organisatörens område beaktas.

10 §

Tillgång till veterinärtjänster

De tjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska finnas tillgängliga för de husdjur vars ägare eller innehavare har sin bostads- eller hemort inom organisatörens område. Veterinärtjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen ska finnas tillgängliga för husdjur som hålls inom organisatörens område.

Organisatören ska se till att sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret är tillgängliga vardagar åtminstone under tjänstetid.

Akut veterinärhjälp ska ordnas för de djur som behöver den även utanför tjänstetid. Med avvikelse från bestämmelserna i 1 mom. ska akut veterinärhjälp ges alla husdjur som finns inom en organisatörs område, om det inte med hänsyn till omständigheterna kan anses vara skäligt att ett djur förs till området för den organisatör som har organiseringsansvaret, för att få veterinärhjälp där.

De veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska med tanke på dem som använder tjänsterna vara tillgängliga inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena.

Veterinärtjänsterna ska ordnas så att veterinären vid behov besöker djurhållningsplatsen, när tjänster produceras för husdjur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion, hästdjur och sådana andra stora husdjur som inte utan avsevärd ansträngning kan transporteras till veterinärens mottagning.

15 §

Avgifter som organisatören tar ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om det krav på avgifternas skälighet som föreskrivs i 1 och 2 mom. genom att det fastställs maximibelopp för avgifter som tas ut för de veterinärtjänster som omfattas av det offentliga organiseringsansvaret och som anses vara viktigast för trygghet av djurs hälsa och välfärd och av folkhälsan. Genom förordning av statsrådet får det dessutom utfärdas bestämmelser om justering av avgifter i enlighet med förändringar i indexet.

17 §

Ordnande av andra veterinärtjänster än sådana som omfattas av organiseringsansvaret

På de veterinärtjänster som produceras av organisatören och som kompletterar de i 9 § avsedda tjänsterna tillämpas inte vad som någon annanstans i lag föreskrivs om skyldighet att i ett konkurrensläge överföra sådan verksamhet som bedrivs på marknaden till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse. Tillämpningen av undantaget förutsätter dock att den verksamhet som bedrivs utan bolagisering i fråga om innehåll och dimensionering är proportionerlig med beaktande av organisatörens uppgifter enligt denna lag samt de tjänster som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller inom organisatörens område.

18 §

Offentliga veterinärtjänster som produceras av Universitetets djursjukhus

Helsingfors universitet (*universitetet*), som driver Universitetets djursjukhus, producerar i enlighet med 9 § veterinärtjänster som omfattas av organisatörernas organiseringsansvar såsom offentliga veterinärtjänster i den omfattning som krävs för ett ändamålsenligt ordnande av veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning. Tjänsterna produceras inom det verksamhetsområde där djursjukhuset tillhandahåller offentliga tjänster och vilket kan omfatta områden som hör till landskapen Nyland och Päijänne-Tavastland. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § och 13 § 2 mom. är det universitetet som svarar för tillgången till och kvaliteten på de tjänster det producerar.

I fråga om universitetets skyldigheter när det producerar sådana veterinärtjänster som ersätts av organisatören tillämpas vad som i 8, 10, 11 och 13 § föreskrivs om organisatörens skyldigheter.

33 §

Insyns- och rapporteringsskyldighet i fråga om veterinärtjänster som stöds med offentliga medel

På en producent av sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret och som stöds med offentliga medel tillämpas vad som i lagen om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003) föreskrivs om vissa företags skyldighet att ha separat redovisning eller att upprätta en särredovisningskalkyl för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, skyldighet att medge insyn i den separata redovisningen, bevarande och insamlande av uppgifter och om ministeriers och andra myndigheters rätt att få och att lämna ut uppgifter.

Organisatören ska samla in och utöver sina egna inkomster ange uppgifter om arvoden som kommunalveterinärerna har tagit ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret, minskade med utgifterna för förvärvandet av arvoden. De bestämmelser om rätt att få och att lämna ut uppgifter som finns i den lag som nämns i 1 mom. tillämpas också på de nämnda uppgifterna.

Stöd för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska rapporteras i enlighet med Europeiska unionens regler om statligt stöd. Organisatörerna ska lämna uppgifter om stödet till jord- och skogsbruksministeriet.

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

38 §

Övergångsbestämmelser

En organisatör som vid ikraftträdandet av denna lag inte tar ut avgifter av ägarna eller innehavarna till de djur som vårdas vid mottagningen ska börja ta ut avgifter enligt 15 § 1 mom. inom ett år från ikraftträdandet av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 11 april 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah

Lag

om ändring av veterinärvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i veterinärvårdslagen (285/2023) 1 §, 2 § 1 punkten, 8–10 §, 15 § 4 mom., 17 § 3 mom., 18 § 1 och 4 mom., 33 §, 37 § 1 mom. samt 38 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att främja och upprätthålla djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan, särskilt genom att säkerställa kvaliteten på veterinärtjänster och genom att trygga jämlika och fungerande *offentliga* veterinärtjänster till ett skäligt pris i hela landet.

Denna lag innehåller bestämmelser om ordnande och styrning av veterinärtjänster samt om tillsynen över tjänsterna.

Denna lag innehåller också bestämmelser om den tillsyn över livsmedelssäkerhet, djurs hälsa och djurs välfärd som utövas i kommunerna samt det arbete med att bekämpa djursjukdomar som bedrivs i kommunerna. Bestämmelser om detta finns även i livsmedelslagen (297/2021), lagen om djursjukdomar (76/2021), lagen om animaliska biprodukter (517/2015), djurskyddslagen (247/1996), lagen om transport av djur (1429/2006), lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014) och lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att främja och upprätthålla djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan, särskilt genom att säkerställa kvaliteten på veterinärtjänster och genom att *med det allmännas åtgärder* trygga jämlika och fungerande veterinärtjänster till ett skäligt pris i hela landet.

Denna lag innehåller bestämmelser om ordnande och styrning av veterinärtjänster samt om tillsynen över tjänsterna.

Denna lag innehåller också bestämmelser om den tillsyn över livsmedelssäkerhet, djurs hälsa och djurs välfärd som utövas i kommunerna samt det arbete med att bekämpa djursjukdomar som bedrivs i kommunerna. Bestämmelser om detta finns även i

- 1) livsmedelslagen (297/2021);
- 2) lagen om djursjukdomar (76/2021);
- 3) lagen om animaliska biprodukter (517/2015);
- 4) *lagen om djurvälfärd (693/2023);*
- 5) lagen om transport av djur (1429/2006);
- 6) lagen om medicinsk behandling av djur (387/2014);
- 7) lagen om identifiering och registrering av djur (1069/2021).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

Gällande lydelse

1) *husdjur* tamdjur som människan håller och sköter i nyttsyfte, som sällskap eller som hobby, renar, hägnade däggdjur och fåglar, odlade bin samt vattenbruksdjur, dock inte sådana djur som omfattas av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013) eller djur som hålls i sådana djurparker som avses i djurskyddslagen,

8 §

Organiseringsansvar för veterinärtjänster

Organisatören svarar inom sitt område för ordnandet av veterinärtjänster som är nödvändiga med tanke på det allmänna intresset (organiseringsansvar). Organiseringsansvaret omfattar veterinärtjänster för de husdjur vars ägare eller innehavare har sin bostads- eller hemort inom organisatörens område, samt veterinärtjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen för husdjur som hålls inom organisatörens område.

Föreslagen lydelse

1) *husdjur* tamdjur som människan håller och sköter i nyttsyfte, som sällskap eller som hobby, renar, hägnade däggdjur och fåglar, odlade bin samt vattenbruksdjur, dock inte sådana djur som omfattas av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013) eller djur som hålls i sådana djurparker som avses i 5 § 1 mom. 5 punkten i lagen om djurvälfärd,

8 §

Veterinärtjänster som är nödvändiga med tanke på det allmänna intresset

Veterinärtjänster som är nödvändiga för djurs hälsa och välfärd samt folkhälsan och som till behövliga delar ska tryggas genom det offentliga organiseringsansvaret är

1) *allmän undersökning och bedömning av hälsotillståndet i syfte att fastställa djurs hälsa,*

2) *identitetsmärkning av katter och hundar,*

3) *djurhälsobesök enligt artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag") samt hälsovårdsbesök vid djurhållningsplatser där djur hålls för livsmedelsproduktion och hälsovårdsplanerna för dessa djurhållningsplatser,*

4) *vaccinering,*

5) *åtgärder för att fördriva och förebygga parasiter,*

6) *nödvändiga grundläggande åtgärder som gäller mun- och tandvård eller, om det är ändamålsenligt med beaktande av åtgärdens omfattning eller svårighetsgrad, remiss till fortsatt vård,*

7) *avhorning och borttagande av hornanlag hos nötkreatur och getter,*

8) *kontroller och undersökningar i anknytning till reproduktion samt behandling av reproduktionsproblem när det gäller nötkreatur, svin, får, getter och renar som hålls för livsmedelsproduktion,*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9) kastrering av nötkreatur, svin, får, getter, renar, hundar och katter samt sterilisering av katter,

10) klinisk undersökning av ett sjukt djur och bedömning av vårdbehovet, tagning av sedvanliga prov och snabbtestning av dem eller sändande av dem för laboratorieundersökningar i syfte att utreda orsaken till djurets sjukdom samt vid behov remittering av djuret till fortsatta undersökningar,

11) sådan vård av ett sjukt djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion som det är möjligt att ge på djurhållningsplatsen och i vilken det också ingår operation av löpmagen på nötkreatur,

12) grundläggande vård av första hjälpen-karaktär som behövs för något annat än ett i 11 punkten avsett djur, i vilken det ingår konservativ behandling av störningar i matsmältningskanalen och urinvägarna, behandling av inflammations- och smärttillstånd, behandling av chocktillstånd, behandling av metaboliska störningar, suturering av sår, annan motsvarande vård som högst omfattar ringa kirurgiska åtgärder, immobilisering av frakturer hos de vanligaste små husdjuren samt sådan fortsatt behandling eller läkemedelsbehandling som är nödvändig i anslutning till vården och vid behov remittering av djuret till fortsatt behandling,

13) förlossningshjälp i vilken ingår kejsarsnitt på nötkreatur, får, getter och katter,

14) avlivning av djur.

9 §

Veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret

Organiseringsansvaret omfattar följande veterinärtjänster:

- 1) allmän undersökning och bedömning av hälsotillståndet i syfte att fastställa djurs hälsa,
- 2) identitetsmärkning av katter och hundar,
- 3) djurhälsobesök enligt artikel 25 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa

9 §

Organiseringsansvar för veterinärtjänster

Omfattningen av varje organisatörs organiseringsansvar bestäms på basis av regionala behov med beaktande av vad som föreskrivs i denna paragraf.

Organisatören ska ordna de tjänster som avses i 8 § åtminstone för djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion. Dessutom ska det ordnas sådan omedelbar bedömning och vård som krävs när ett djur plötsligt och

Gällande lydelse

akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag") samt hälsovårdsbesök vid djurhållningsplatser där djur hålls för livsmedelsproduktion och hälsovårdsplanerna för dessa djurhållningsplatser,

4) vaccinering,

5) åtgärder för att fördriva och förebygga parasiter,

6) nödvändiga grundläggande åtgärder som gäller mun- och tandvård eller, om det är ändamålsenligt med beaktande av åtgärdens omfattning eller svårighetsgrad, remiss till fortsatt vård,

7) avhorning och borttagande av hornanlag hos nötkreatur och getter,

8) kontroller och undersökningar i anknytning till reproduktion samt behandling av reproduktionsproblem när det gäller nötkreatur, svin, får, getter och renar som hålls för livsmedelsproduktion,

9) kastrering av nötkreatur, svin, får, getter, renar, hundar och katter samt sterilisering av katter,

10) klinisk undersökning av ett sjukt djur och bedömning av vårdbehovet, tagning av sedvanliga prov och snabbtestning av dem eller sändande av dem för laboratorieundersökningar i syfte att utreda orsaken till djurets sjukdom samt vid behov remittering av djuret till fortsatta undersökningar,

11) sådan vård av ett sjukt djur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion som det är möjligt att ge på djurhållningsplatsen och i vilken det också ingår operation av löpmagen på nötkreatur,

12) grundläggande vård av första hjälpenkaraktär som behövs för något annat än ett i 11 punkten avsett djur, i vilken det ingår konservativ behandling av störningar i matsmältningskanalen och urinvägarna, behandling av inflammations- och smärttillstånd, behandling av chocktillstånd, behandling av metaboliska störningar, suturering av sår, annan motsvarande vård som högst omfattar ringa kirurgiska åtgärder, immobilisering av frakturer hos de vanligaste små husdjuren samt sådan fortsatt behandling eller läkemedelsbehandling som är nödvändig

Föreslagen lydelse

allvarligt insjuknar eller skadas eller om en sjukdom förvärras, och som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller djuret utsätts för avsevärt lindande, samt avlivning av ett djur på djurskyddsgrunder (akut veterinärhjälp).

Andra tjänster enligt 8 § omfattas av organiseringsansvaret till den del organiseringen behövs för att säkerställa en tillräcklig regional tillgång av tjänsterna till ett skäligt pris samt en ändamålsenlig skötsel av de uppgifter som nämns i 2 mom. och andra uppgifter som föreskrivs för organisatören i denna lag.

Vid dimensioneringen av veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska de tjänster som privata veterinärtjänstproducenter tillhandahåller inom organisatörens område beaktas.

Gällande lydelse

i anslutning till vården och vid behov remittering av djuret till fortsatt behandling,
13) förlossningshjälp i vilken ingår kejsarsnitt på nötkreatur, får, getter och katter,
14) avlivning av djur.

10 §

Tillgång till veterinärtjänster

Organisatören ska se till att sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret är tillgängliga vardagar åtminstone under tjänstetid.

Sådan omedelbar bedömning och vård som krävs när ett djur plötsligt och allvarligt insjuknar eller skadas eller om en sjukdom förvärras, och som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller djuret utsätts för avsevärt lindande, samt avlivning av ett djur på djurskyddsgrunder (akut veterinärhjälp) ska ordnas för de djur som behöver den även utanför tjänstetid.

Med avvikelse från bestämmelserna i 8 § ska akut veterinärhjälp ges alla husdjur som finns inom en organisatörs område, om det inte med hänsyn till omständigheterna kan anses vara skäligt att ett djur förs till området för den organisatör som har organiseringsansvaret, för att få veterinärhjälp där.

De veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska med tanke på dem som använder tjänsterna vara tillgängliga inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena.

Veterinärtjänsterna ska ordnas så att veterinären vid behov besöker djurhållningsplatsen, när tjänster produceras för husdjur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion, hästdjur och sådana andra stora husdjur som inte utan avsevärd

Föreslagen lydelse

10 §

Tillgång till veterinärtjänster

De tjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska finnas tillgängliga för de husdjur vars ägare eller innehavare har sin bostads- eller hemort inom organisatörens område. Veterinärtjänster som tillhandahålls på djurhållningsplatsen ska finnas tillgängliga för husdjur som hålls inom organisatörens område.

Organisatören ska se till att sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret är tillgängliga vardagar åtminstone under tjänstetid.

Akut veterinärhjälp ska ordnas för de djur som behöver den även utanför tjänstetid.

Med avvikelse från bestämmelserna i 1 mom. ska akut veterinärhjälp ges alla husdjur som finns inom en organisatörs område, om det inte med hänsyn till omständigheterna kan anses vara skäligt att ett djur förs till området för den organisatör som har organiseringsansvaret, för att få veterinärhjälp där.

De veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska med tanke på dem som använder tjänsterna vara tillgängliga inom skälig tid och på skäligt avstånd med beaktande av de geografiska förhållandena.

Veterinärtjänsterna ska ordnas så att veterinären vid behov besöker djurhållningsplatsen, när tjänster produceras för husdjur som hålls för livsmedels- eller pälsproduktion, hästdjur och sådana andra stora husdjur som inte utan avsevärd

Gällande lydelse

ansträngning kan transporteras till veterinärens mottagning.

Föreslagen lydelse

ansträngning kan transporteras till veterinärens mottagning.

Vid dimensioneringen av veterinärtjänsterna ska de tjänster som privata veterinärtjänstproducenter tillhandahåller inom organisatörens område beaktas.

15 §

Avgifter som organisatören tar ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om det krav på avgifternas skälighet som föreskrivs i 1 och 2 mom. genom att det fastställs maximibelopp för de avgifter som tas ut för de veterinärtjänster som anses vara viktigast för trygghet av djurs hälsa och välfärd och av folkhälsan. Genom förordning av statsrådet får det dessutom utfärdas bestämmelser om justering av avgifter i enlighet med förändringar i indexet.

17 §

Ordande av andra veterinärtjänster än sådana som omfattas av organiseringsansvaret

I kommunallagen finns det dessutom bestämmelser om organisatörens skyldighet att i ett konkurrensläge överföra sådan verksamhet som bedrivs på marknaden till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse, om denna verksamhet inte ska anses vara obetydlig och ingen annan grund för undantag från bolagiseringsskyldigheten heller är tillämplig.

15 §

Avgifter som organisatören tar ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret

Genom förordning av statsrådet får det utfärdas närmare bestämmelser om det krav på avgifternas skälighet som föreskrivs i 1 och 2 mom. genom att det fastställs maximibelopp för avgifter som tas ut för de veterinärtjänster som omfattas av det offentliga organiseringsansvaret och som anses vara viktigast för trygghet av djurs hälsa och välfärd och av folkhälsan. Genom förordning av statsrådet får det dessutom utfärdas bestämmelser om justering av avgifter i enlighet med förändringar i indexet.

17 §

Ordande av andra veterinärtjänster än sådana som omfattas av organiseringsansvaret

På de veterinärtjänster som produceras av organisatören och som kompletteras av de i 9 § avsedda tjänsterna tillämpas inte vad som någon annanstans i lag föreskrivs om skyldighet att i ett konkurrensläge överföra sådan verksamhet som bedrivs på marknaden till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse. Tillämpningen av undantaget förutsätter dock att den verksamhet som bedrivs utan bolagisering i fråga om innehåll och dimensionering är proportionerlig med beaktande av organisatörens uppgifter enligt

Gällande lydelse

18 §

*Offentliga veterinärtjänster som produceras
av Universitetets djursjukhus*

Helsingfors universitet (nedan universitetet), som driver Universitetets djursjukhus, producerar i 9 § avsedda veterinärtjänster såsom offentliga veterinärtjänster i den omfattning som krävs för ett ändamålsenligt ordnande av veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning. Tjänsterna produceras inom det verksamhetsområde där djursjukhuset tillhandahåller offentliga tjänster och vilket kan omfatta områden som hör till landskapen Nyland och Päijänne-Tavastland. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § och 13 § 2 mom. är det universitetet som svarar för tillgången till och kvaliteten på de tjänster det producerar.

I fråga om universitetets skyldigheter när det producerar sådana veterinärtjänster som ersätts av organisatören tillämpas vad som i 8–11 och 13 § föreskrivs om organisatörens skyldigheter.

33 §

*Skyldighet att medge insyn i fråga om
veterinärtjänster som stöds med offentliga
medel*

På en producent av sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret och som stöds med offentliga medel tillämpas vad som i lagen om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003) föreskrivs om vissa företags skyldighet att ha separat redovisning eller att upprätta en särredovisningskalkyl för tjänster av allmänt

Föreslagen lydelse

denna lag samt de tjänster som privata veterinärtjänsteproducenter tillhandahåller inom organisatörens område.

18 §

*Offentliga veterinärtjänster som produceras
av Universitetets djursjukhus*

Helsingfors universitet (*universitetet*), som driver Universitetets djursjukhus, producerar *i enlighet med 9 § veterinärtjänster som omfattas av organisatörernas organiseringsansvar* såsom offentliga veterinärtjänster i den omfattning som krävs för ett ändamålsenligt ordnande av veterinärutbildning och veterinärmedicinsk forskning. Tjänsterna produceras inom det verksamhetsområde där djursjukhuset tillhandahåller offentliga tjänster och vilket kan omfatta områden som hör till landskapen Nyland och Päijänne-Tavastland. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 10 § och 13 § 2 mom. är det universitetet som svarar för tillgången till och kvaliteten på de tjänster det producerar.

I fråga om universitetets skyldigheter när det producerar sådana veterinärtjänster som ersätts av organisatören tillämpas vad som i 8, 10, 11 och 13 § föreskrivs om organisatörens skyldigheter.

33 §

*Insyns- och rapporteringsskyldighet i fråga
om veterinärtjänster som stöds med
offentliga medel*

På en producent av sådana veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret och som stöds med offentliga medel tillämpas vad som i lagen om skyldighet att medge insyn i och lämna uppgifter om vissa företags ekonomiska verksamhet (19/2003) föreskrivs om vissa företags skyldighet att ha separat redovisning eller att upprätta en särredovisningskalkyl för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, skyldighet att medge

Gällande lydelse

ekonomiskt intresse, skyldighet att medge insyn i den separata redovisningen, bevarande och insamlande av uppgifter och om ministeriers och andra myndigheters rätt att få och att lämna ut uppgifter.

Organisatören ska samla in och utöver sina egna inkomster ange uppgifter om arvoden som kommunalveterinärerna har tagit ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret, minskade med utgifterna för förvärvandet av arvoden. De bestämmelser om rätt att få och att lämna ut uppgifter som finns i den lag som nämns i 1 mom. tillämpas också på de nämnda uppgifterna.

37 §

Ikraftträdande

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

38 §

Övergångsbestämmelser

En organisatör som vid ikraftträdandet av denna lag inte tar ut avgifter av ägarna eller innehavarna till de djur som vårdas vid mottagningen ska börja ta ut avgifter enligt 15 § 1 mom. inom två år från ikraftträdandet av denna lag.

Föreslagen lydelse

insyn i den separata redovisningen, bevarande och insamlande av uppgifter och om ministeriers och andra myndigheters rätt att få och att lämna ut uppgifter.

Organisatören ska samla in och utöver sina egna inkomster ange uppgifter om arvoden som kommunalveterinärerna har tagit ut för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret, minskade med utgifterna för förvärvandet av arvoden. De bestämmelser om rätt att få och att lämna ut uppgifter som finns i den lag som nämns i 1 mom. tillämpas också på de nämnda uppgifterna.

Stöd för veterinärtjänster som omfattas av organiseringsansvaret ska rapporteras i enlighet med Europeiska unionens regler om statligt stöd. Organisatörerna ska lämna uppgifter om stödet till jord- och skogsbruksministeriet.

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

38 §

Övergångsbestämmelser

En organisatör som vid ikraftträdandet av denna lag inte tar ut avgifter av ägarna eller innehavarna till de djur som vårdas vid mottagningen ska börja ta ut avgifter enligt 15 § 1 mom. inom ett år från ikraftträdandet av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .